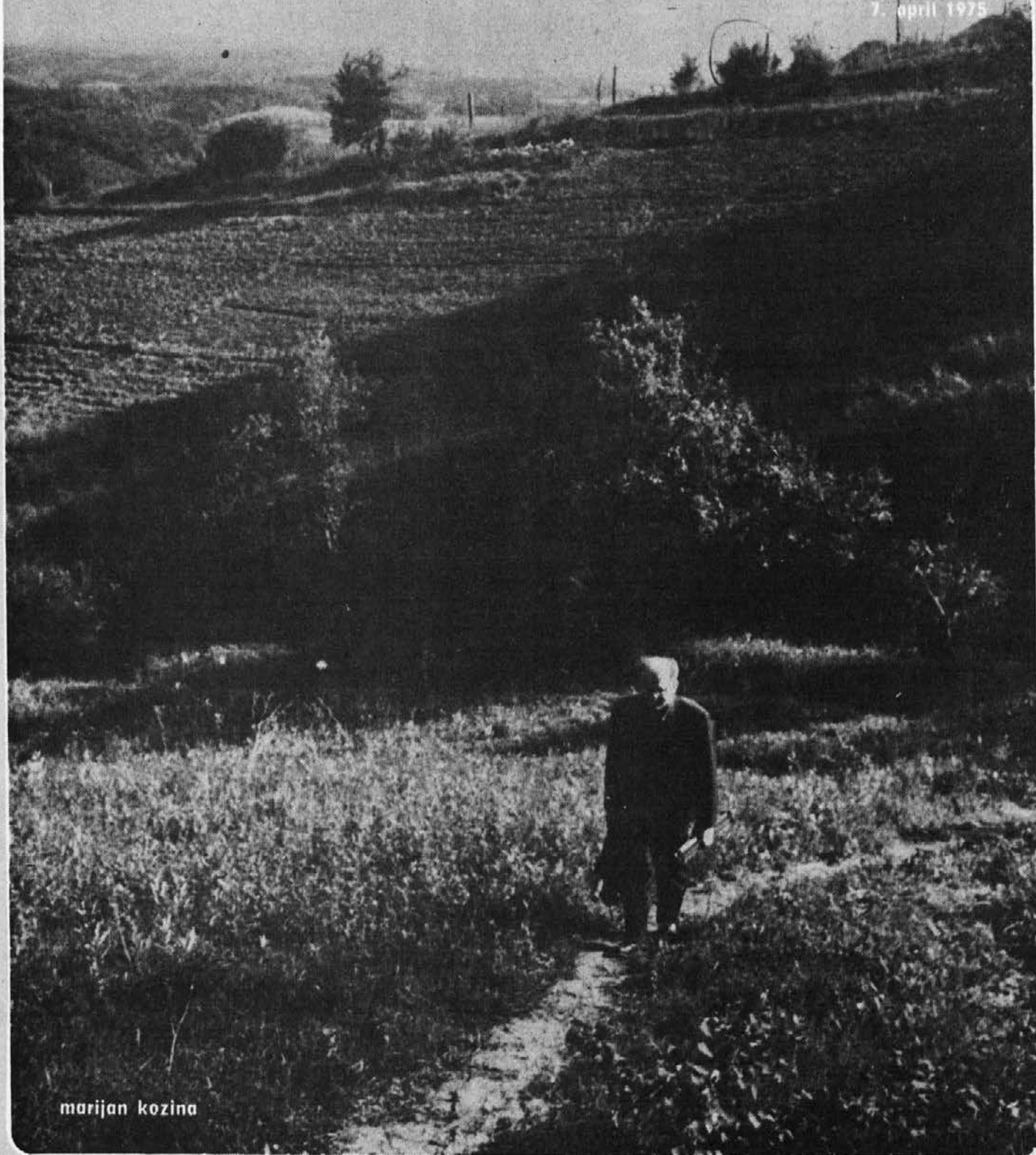

glasbena mladina

glasilo glasbene mladine slovenije

leto V, številka 4
7. april 1975

marijan kozina

dragi prijatelji

Tole je četrta letošnja številka Glasbene mladine, do konca leta nam ostaneta še dve, marsikdo od vas pa še ni poravnal naročnine. Upamo sicer, da bomo kmalu uspeli poslati račune za neplačano naročnino; da jih še niste prejeli, je krivo delo v uredništvu, ki ga je veliko in preveč.

Pogosto se dogaja, da dobite preveč ali premalo izvodov Glasbene mladine. Ponavljamo — če jih prejmete preveč, jih razdelite med učence, če jih dobite premalo, pa nam sporočite, in poslali vam bomo manjkajoče izvode. Do napak prihaja zaradi mehničnega poslovanja v ekspeditu, in jih je praktično nemogoče odpravljati. Prav tako nam sporočite, če bodo številke morda pokvarjene ali uničene — poslali vam bomo nove izvode. Če boste za to in če bo finančna situacija kaj bolj ugodna, pa bomo začeli razmišljati o boljši kvaliteti papirja in morda tudi o več barvah, tako da bo časopis bolj obstojen. Seveda bi v tem primeru morali zvišati naročnino — sporočite nam o tem svoje mnenje, da bi se do naslednje sezone lahko odločili, kakšna naj bo Glasbena mladina.

Pa še to — pišite nam, sporočajte nam svoje vtise s koncertov, pišite nam o svojem delu — zelo bomo veseli prispevkov naših mladih bralcev.

UREDNIŠTVO

velik uspeh slovenskih glasbenikov

Na tekmovanju mladih glasbenih umetnikov Jugoslavije v Zagrebu, dne 27. 1. do 1. 2. 75, so slovenski glasbeniki dosegli odlične uspehe. Tekmovanja so se udeležili glasbeniki iz vse Jugoslavije, in to v disciplinah klavir, oboa, flauta, in fagot. V skupini flaut je z veliko prednostjo v točkah zmagala Irena Grafenauer. Akademski kvintet v zasedbi Irena Grafenauer (flauta), Božo Rogelja (oboa), Marko Lednik (klarinet), Jože Banič (fagot) in Janez Polanc (rog), je dobil 2. nagrado, 1. pa ni bila podeljena. Pri klarinetih je zmagal Uroš Lajevac in dobil 3. nagrado, 3. nagrado sta dobila še harfistka Željka Sponza — Verdič in čelist Zdenko Pruša. Poudariti moramo, da so te nagrade edine, ki so bile podeljene v teh disciplinah, zato je to še tem večji uspeh naših mladih umetnikov.

JOŽE KOCJANČIČ

klub gms medvedek pooh v otroškem vrtcu

Pri štirih letih so otroci dovolj razviti, da lahko v glasbenem dogajanju sodelujejo kot enakovredni partnerji. Čeprav je intonacija njihovega petja še nezanesljiva in tudi občutek za ritem ni popolnoma razvit, pa otroci svojo pomanjkljivost nadomestijo s sproščenim in spontanim sodelovanjem; ki se žal kasneje tako z razvojem kakor tudi z učenjem izgubi.

To so bila teoretična izhodišča, na katerih je slonela akcija Kluba Glasbene mladine Slovenije. Kako bi otrokom v otroškem vrtcu približali glasbo in kako bi jih pridobili za spontano sodelovanje? Za osnovo je služila znana pravljica o medvedku Poohu, ki smo jo zvočno ilustrirali s klavirjem. Tako je zvočna ilustracija na klavirju skupaj s pravljico pomenila okostje, na katero so otroci s pomočjo Orffovega instrumentarija in preprostih glasbil, ki so jih sami naredili, improvizirali. N. pr. opis čebeljega brenčanja je ob trilčku na klavirju vzpodbudil otroke, ki so igrali različne ropotuljice, da so „zabrenčali“ tudi oni. Ko se je medvedek Pooh z balonom počasi vzpenjal pod oblake, so ga otroci spremljali z glisandom na ksilofonu in zvončkih. In ko je medvedek Pooh padel z drevesa, so za „bum“ služili ne le različni bobni, ampak tudi roke, noge in vse ostalo, s čimer se lahko zvočno ponazori padec. Popolnoma samostojno so otroci ponazorili z kljunasto flauto javkanje medvedka, ki si je zadrli tri trne v nos. Seveda je tudi tukaj šlo za neke vrste oponašanje treh visokih ostrih tonov na klavirju.

Otroci so bili navdušeni in so si takoj zaželeli še eno pravljico. Tako smo ponazorili še pomladno popoldne: s prijetnega sončnega občutja (počasno zaporedje visokih tonov) je prekinjal veter (ropotuljice), ki je prerasel v vihar in nevihto (vsi in-

strumenti), v kateri so se otroci sprostiti po intenzivni koncentraciji. Preko pohlevnega dežja smo otroke pripeljali nazaj na izhodišče — sončno popoldne, ki pomeni mir. Akcija Kluba GMS v Vzgojno varstvenem zavodu „Poljane“ je bila le poizkus, na osnovi katerega smo pričeli razmišljati tudi o sorodnih oblikah dejavnosti v otroških vrtcih, ki naj bi otrokom že na tej stopnji približevala glasbo, in vzpodbujala h glasbenim ustvarjalnostim.

AK

Kulturno življenje ljubljanskih študentov se je v zadnjem času popestrilo s prireditvami na glasbenem področju, ki jih organizira FORUM. Vsakih štirinajst dni so v disco klubu Študent večeri klasične glasbe.

Zahvala za to novost gre predvsem sodelovanju med Glasbeno mladino Slovenije in Forumom iz Študentskega naselja. Sadovi tega sodelovanja se kažejo v tem, da so bili v zadnjem mesecu kar trije večeri klasične glasbe.

Poleg tega, da je študentom, ki se navdušujejo nad tovrstno glasbo, omogočeno, da preživijo nekaj prijetnih uric ob poslušanju del svojih priljubljenih skladateljev, pa se obenem izpopolnjujejo v poznavanju glasbe. Ti večeri se končajo s prijetnimi pogovori med poslušalci.

Glasbena mladina Slovenije

RAZPISUJE

Prosto delovno mesto — administrativne moči — z izkušnjami iz računovodstva — za redno delovno razmerje — za nedoločen čas

Osební dohodek po pravilniku — trimesečna poskusna doba.

Rok za prijavo: 14 dni po izidu Glasbene mladine,

**glasbena
mladina**

Izdaja glavni odbor Glasbene mladine Slovenije — Ureja uredniški odbor: Marijan Gabrijelčič (glavni urednik), Primož Kuret (odgovorni urednik), Anton Janežič (lektor), Milan Dekleva, Metka Zupančič (sekretar uredništva), France Anžel (tehnični urednik). Naslov uredništva: Ljubljana, Krekov trg 2/II, tel. 322-367.

Tekoči račun pri SDK Ljubljana, št. 501001-678-49381. Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Izhaja šestkrat na šolsko leto. Celoletna naročnina 14 din, cena posameznega izvoda 3 din. Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov po sklepu Republiškega sekretariata za informacije 412-1/72, z dne 22. oktobra 1973.

Organ družbenega upravljanja časopisa: Jelena Kobe (RK ZSMS), ZKPOS, Sindikat družbenih organizacij (RS ZSS), Jakob Jež (DSS), Jože Stabej (DGU), Peter Lipar (ZDGPS).

Izdajanje časopisa sofinancira Kulturna skupnost Slovenije.

se da storiti še kaj več?

60 – članska folklorna skupina, v kateri so pretežno mladi. Moški oktet, ki deluje že vrsto let. Pa veliko število mladih, ki so abonirani na gledališke predstave. In obiski ljubljanske opere. Pa še mladi, ki sodelujejo v pevskih zborih v mestu. Takšna je slika kulturnega udejstvovanja mladih v tovarni Sava v Kranju, kjer je za kulturo skoraj vedno mogoče najti sredstva. Vsaj folklorno skupino v celoti financira tovarna. V Savi deluje eden najmočnejših aktivov ZSMS v kranjski občini, ki se jasno zaveda, da je mladim treba nuditi tudi čimveč kulturnih dobrin. V tem smislu je izvedel tudi akcijo „Človek ne živi samo od kruha“ – v kateri so ob strokovni razlagi prodajali knjige s popustom. Akcijo bodo še ponovili. Prav tako pripravljajo javne tribune, kamor bi v bodoče lahko vključili tudi koncerte z razgovori in strokovnimi pojasnili.

V Kranju Koncertna poslovalnica prireja številne in kvalitetne koncerte. Posebej še skrbi za mladinske koncerte, ki pa so dostopni edino dijakom gimnazije, učencem osnovnih šol in seveda glasbene šole. V koncertni poslovalnici pravijo, da koncertov za širši krog mladih ne morejo organizirati zaradi pomanjkanja primerne dvorane. Da pa bi koncerte pripravljali v tovarniških dvoranah, ni izvedljivo. Mladi pravijo, da bi jim koncert v primerni dvorani mnogo več pomenil – dobil bi večjo vrednost – kot pa če bi glasbo poslušali v prostoru, kjer se zadržujejo med delovnim časom. Znano načelo naše organizacije pa je, da z glasbo prihajamo med mlade v sredino, kjer se največ zadržujejo – v šole, tovarne, ... V šolah je ta naša oblika dela že vrsto let preverjena in uspešna, v delovnih kolektivih, ne samo v Savi Kranj, pa bi jo morali šele vpeljati.

Vsekakor pa med mladimi v neposredni proizvodnji velja, da

so z glasbo premalo seznanjeni, da bi bili sposobni že takoj zbrano in pozorno spremljati koncerte v standardni obliki. Predvsem komentar – razlago, pojasnila – bi bilo potrebno posebej natančno pripraviti, in stopnji njihovega razumevanja primerno oblikovati tudi program. Težnje, ki sta jih v razgovoru v Savi izrazila Jelka Hvasitl, predsednica komisije za kulturo, in Zvone Gantar, predsednik komisije za folkloro, se torej ujemajo z željami, da so nam jih izrazili tudi drugi mladi iz delovnih kolektivov. Na nas je, da jih vskladimo in da iz vseh sugestij pričnemo razmišljati o oblikah in programih, ki bi bili najbolj primerni.

Škoda bi bilo, če naša organizacija ne bi uspela izkoristiti pripravljenosti mladih za sodelovanje in pa že obstoječe zanimanje za kulturo nasploh, za glasbo pa še posebej. Ne le, da je prostor za delovanje odprt v delovnih kolektivih, na področju Gorenjske bi po mnenju aktivistov Zveze socialistične mladine bilo mogoče prodreti predvsem v krajevne skupnosti – tako v Škofji Loki, Trzinu in še kje drugje.

Predvsem pa je – po mnenju mladih iz Save – potrebno boljše seznanjanje z dejavnostjo Glasbene mladine, kar bo seveda naša dolžnost, boljše obveščanje na koncertne prireditve v Kranju samem. Pa načrtno usmerjanje in priprava mladih, s predavanji, razgovori o in ob glasbi, da bi jih polagoma pripravili do tega, da bi bili sposobni obiskovati večerne koncerte, pa da bi morda tudi po tovarnah uspeli z obliko kluba. In še želja mladih Kranjčanov – da bi bili koncerti pogostejše organizirani – in oblikovani v koncertni obonma.

mz

FOTO: JANEZ JEREB

plošča se predstavi vetrovi rojstva (novi dih)

winds of birth the new troubadours

Plošča pesmi, ki slavijo svitanje Nove Dobe. Komponirano v Findhornu in v Ameriki, posneto v San Franciscu konec 1974. Avtorja skladb sta Milenko Matanovič in David Spangler. Matanovič igra na plošči akustične kitare, klavir, tolkala in synthesizer, poleg tega pa tudi poje. Obenem je tudi producent plošče. (Milenka Matanoviča se še spominjamo iz časov, ko je deloval s skupino OHO, ki je nekaj let živela v Ljubljani.)

V srednjem veku so trubadurji skušali razširiti vizijo ljubezni in človeške vernosti, zgrnjeno v verze in pesmi. New Troubadours so prišli na dan v Findhornu iz hotenja, da bi obnovili to tradicijo. Svoje pesmi delijo z nami v zagotovilo, da smo oni in mi – vsi skupaj – trubadurji nove dobe, novega zavedanja, nove človečnosti, ki slavimo večni praznik življenja in svojega odpiranja.

Naj vetrovi rojstva (nov dih) prebudijo melodije življenja v našem srcu in jih ponesejo čakajočemu svetu.

Milenko Matanovič: „Plošča je skromen poizkus, kako izraziti določene karakteristike nove dobe skozi pesmi. Te značilnosti bi lahko imenovali takole: enost življenja, harmonija, sinteza, sinergija, ravnovesje, mir, ljubezen, luč. Besede same po sebi mogoče sugerirajo nekaj. Moje delo je bilo raztegniti in pojasniti to, kar besede sugerirajo, jezik ritma, melodij, harmonij, prepletov in tonskih kvalit, ter na ta način konkretizirati pomen besed. Kadar kujem melodije, dostikrat izkusim melodije kot slike, melodije ali zelo niansirane občutke in komponiranje postane preprosto usidrti to v določeno obliko, ki bi po možnosti komunicirala to isto drugim ljudem. To so bile moje osnovne misli na začetku delovanja na plošči in seveda, naša glasba je dovolj preprosta, da smo se lahko zabavali med snemanjem. Kar je novo, ni toliko oblika glasbe; na formalnem nivoju ni dosti novega, je mešanica popularne, folklorne in klasične pesmi. Kar je novo, je, kako je plošča rasla (devet mesecev). Novo je, da vsaka beseda, vsaka nota afirmira to, kar je v nas najvišje, aspirira ljudi k dejstvu, da je življenje mogoče več, kot pa smo mu navajeni verjeti. To je bila moja želja.“

Vetrovi rojstva (Nov dih) prihajo prek našega sveta. Nov duh, nova zavest se prebujajo v človeštvu. Ko gleda človeštvo nase in se nanovo vidi v plamenih doslej še nedotaknjenih potencialov, je videti, kot da se iz večnega procesa rasti začneja nov krog. Kakšna planetarna

kultura hiti na dan iz takšne nove vizije? V kakšne neogibnosti nas poganjajo vetrovi rojstva?

NEW TROUBADOURS: „Naše pesmi so spiritualna jadra, stkana, da bi objela te vetrove. Ne prihajajo s kakršnekoli poti ali discipline, ampak bolj iz bistva skupnosti z duhom, ki skuša doseči univerzalno rojstvo v našem času. To so pesmi Narave in človekove enosti z zemljo, pesmi Človeštva in enosti z neskončnim; to so pesmi novega sveta in naših možnosti roditi ga. To so pesmi veselja, življenja, ljubezni... in tiste biti božanstva, ki je v vsakem izmed nas.“

MILENKO MATANOVIČ: „Osebo dostikrat izkusim to novo in če poskusim opisati, kaj se mi godi, se dostikrat znajdem v stanju, kjer ne morem natančno opisati, kaj to novo je. Razlog za to je, da naš jezik

(tukaj ne mislim samo slovenščine, temveč katerikoli jezik) preprosto nima besed, ki bi ustrezno pojasnile, kaj se dogaja ne samo z menoj, temveč z mnogimi prijatelji in nedvomno z neštetimi posamezniki po cellem svetu.“

New Troubadours: „Pesmi odsevajo naše delo, vteleseno v Lorian Association, posredovanja univerzalne vizije novega kreativnega duha preko mnogih izraznih kanalov. Kot skupina smo se zbrali v Findhornu, ki je spiritualna skupnost na severnem Škotskem, kjer raziskujemo in utirajo pot mnogim elementom nove družbe in nove zavesti. Preden smo se vrnili v Ameriko, da bi nadaljevali naše delo, smo posneli dva trakova pesmi, ki sta bila izdana v Evropi in Ameriki.“

Zdaj skušajo posredovati vizijo zgodovinske transformacije, ki je v teku, da bi lahko človeštvo razumelo in ustvarjalno delovalo v procesih te preobrazbe. Z naklonjenostjo, veseljem, inspiracijo, pogumom, polnostjo, z modro dejavnostjo lahko skupaj, združeni, preustvarimo naš svet, vedoč, da noben posameznik ali skupina nima vsega vedenja, razumevanja ali resnice, ki je potrebna v tem prizadevanju. Kot v enem se bo razcvetela naša radost, se bo izpolnila naša kreativnost in bo preobražen naš planet.

Plošča, ki se lepo posluša, lahko bere in še laže razbere.

PEACE

FIKTIVNA ZAROTA GLASBE = ZNANSTVENA FANTASTIKA?

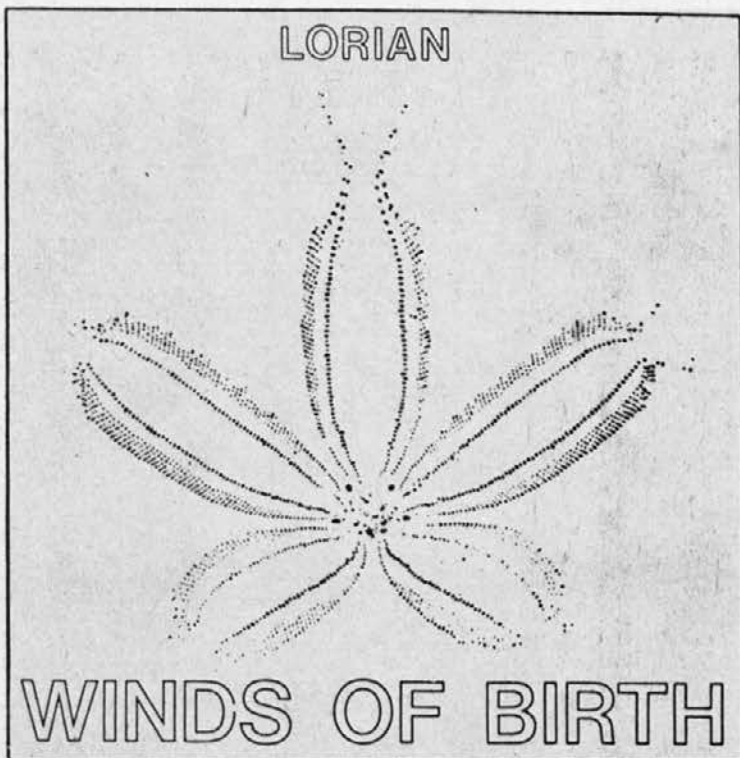
prvi album

(posnet 1970)

V ne preveč oddaljeni prihodnosti že poteka tekma za kolonizacijo vesolja, stvari na Zemlji pa so, namesto da bi se izboljšale, presegle najbolj črno-gleda napovedi. Slišati je le redke glasove, ki skušajo zaustaviti popolno degradacijo zemeljske civilizacije. Toda le peščica ljudi posluša in sliši. Kljub močnemu odporu in brez pomoči, se ta peščica odloči za gradnjo neodvisne vesoljske ladje. Z njo bi zapustili planet Zemljo in poiskali drug prostor, kjer bi začeli novo življenje. Po številnih težavah jim navsezadnje uspe ubežati zemeljski Vesoljski Kontrolni in na koncu nevarnega popotovanja pristati na planetu, ki ga imenujejo Kobaia. Tam

počasi in potrpežljivo izgradijo novo družbo. Z iznajdbo novih načinov uporabe energije in komuniciranja z okoljem, dosežejo visoko stopnjo tehnologije in harmonije in vse je v redu.

Leta pozneje zaide tuja vesoljska ladja v orbitalne težave nad Kobaio in Kobaici rešijo posadko gotove smrti. Od preživelih (to so Zemljani) zvedo Kobaici novice o mnogovrstnih cikličnih katastrofah, ki so se dogodile na Zemlji in o tako imenovanem „napredku“, ki so ga dosegli v prizadevanju da bi živeli v harmoniji z Vesoljem. Zemljani, med njimi jih ima nekaj nedvomno skrite nagibe, ki jih je prevzela Kobačanska civilizacija, rotijo Kobaice, naj obiščejo Zemljo in skušajo razširiti bistvo svoje filozofije in družbene organizacije. Po dolgem premišljanju pristane skupina Kobačev, polnih misijonarke vneme, da bo vrnila Zemljane na njihov planet in tako prišla v stik s svojimi predhodniki.

album II

(posnet 1971)

Album se začne s prihodom Kobačev na Zemljo; sledijo dobrodošlice in navidez prijateljski začetni stiki. Kobačev in njihovo nenavadno vesoljsko ladjo vsepovsod razkazujejo na paradah, Zemljani, ki očarani poslušajo njihovo zgodbo, jih častijo in jim vzklikajo. Videti je vse v najlepšem redu. Vendar na srečanju z Zemeljskimi Oblastniki naleti govor Kobačev na zadržan molk, ker zahteva nujnost očiščenja, ki bi privedlo ljudi bliže popolnosti in rešilo njihove probleme. Naslednjega dne Kobačev zapro, njihovo ladjo pa zaplenijo. Vendar pošljejo sporočilo na Kobačev, kjer organizirajo reševalne operacije. Končno morajo Zemeljske Oblasti izpustiti zapornike, saj bi jih v nasprotnem primeru Kobačev uničil s svojim Končnim Orožjem. Kobačev zapustijo Zemljo trdno odločeni, da se nikdar ne povrnejo. Toda njihov prihod na Zemljo bodo pomnili še dolgo časa.

album III

(posnet 1973; prvi, ki je izšel v ZDA)

Tretji album nosi naslov: „Mekanik Destruktiv Kommandoh“ in se začne nekaj let pozneje. Zemlji še vedno ni uspelo razrešiti njenih stoletja starih protislovij. Komponist razlaga album takole: Delo je pisano z vso skromnostjo in je zgodba o možu, imenovanem

Nebehr Gudaht. Nekega dne pove Zemljanom, da morajo žrtvovati svoja življenja na Zemlji, če se hočejo rešiti pred končno pogubo in očistiti svoje glave, ter si tako omogočiti dostop do Najvišjega življenja. A njegovega sporočila niso niti najmanj razumeli.

Zemljani mislijo da je neizprosen tiran in se odločijo, da ga odstranijo in pokončajo. Zberejo se in začnejo dolg pohod ob prepevanju bojnih pesmi. Vendar je v glavah, izgubljenih v množici, jasna le ena misel – njihov vzrok za pohod. Počasi se pohod sprevrže v prebujanje zavesti. Kakšna je usoda ljudi na Zemlji? Kaj je smisel njihovega življenja? Kam gredo? Oglašja se glas zavesti, ki ga vodi Duh Vesolja. To je zbadajoč nepopustljiv glas, ki jim govori o napačnosti njihovega podviga. Seveda skušajo glas že lep čas utišati. Glas pravi: „Ne korakajte proti temu človeku. Korakajte z njim. Ni tiran, ampak je vodnik.“

Glas njihove Zavesti je ravnal po nasvetu odgovorov Vesolja in tokrat so voljni in pripravljeni poslušati sporočilo.

„Tiran ni tiran, ampak vodnik in ima prav. Kajti Kreuhn Kohrmahn vas je ustvaril po podobi svoje Neskončne Odlič-

nosti in vam zaupal del svoje Božanske Narave, da lahko dovršite sami sebe. Namesto tega ste skušali samo živeti, preživeti, ne da bi mislili na svojo spiritualno dovršenost.“

Zavest še enkrat povzdigne svoj glas in v ljudeh v celoti zbrše njihovo človeško, ali bolje, nečloveško dušo, tako, da se lahko popolnoma zavejo mutacije v nematerialna bitja in čutijo svojo na novo nastalo predanost Vesolju. Zavest ve, da so zdaj pripravljeni peti pesmi Vesolja, ki jim bodo pomagale najti Maksimalno Čistost. In zajel jih je vrtnec Vesolja. Od tu naprej pripadajo Vesolju in pripravljeni so poslušati njegove Zapovedi, ki jih pripovedujejo vsi Glasovi Vesolja:

HORTZ FUR DEHN ŠTEKEHN WEŠT
HORTZ ZI WEHR DÜNT DA HERTZ
HORTZ DA FELT DOS FÜNKER
HORTZ ZEBEHN DE GEUSTAHH
HORTZ WIRT TLAIT ÜTS MITLAIT
HORTZ WIRT TLAIT ÜTS MITLAIT
HORTZ WIRT TLAIT ÜTS MITLAIT
HORTZ FUR DEHN ŠTEKEHN WEŠT
HORTZ DA FELT DOS FÜNKER
HORTZ ZEBEHN DE GEUSTAHH
HORTZ WLASIK KOBÄIA

Vesolje jih vodi na Celestialni Pohod, s katerega ni povratka. In Nespremenljiva Usoda dopolni delo.

Ne čutijo umiranja. Angeli in serafi se jim spoštljivo priklanjajo in za človeško dožemanje je to tako močan občutek, da jih

čisto preprosto odnese v vesolje.

Doseženo je Zvezdno Stanje.

album IV

(posnet 1974)

Vstopanje v grobnico Emehnteht-ŕ. Ob sestopu počiva John Coltrane v miru.

P.S.: (kot informacija na faktografskem nivoju): Francoska glasba je razen redkih izjem izven Francije neznana. Ena teh izjem je skupina MAGMA, ki je prav gotovo med najbolj nenavadnimi na svetu. Predvsem imamo opraviti z „noro“ kombinacijo klasičnega rocka, jazza Johna Coltraneja, moderne klasične Stravinskega in zborovske glasbe Karla Orffa, ki nas ne spominja na noben drug sound. Poleg tega je tu še „izmišljeni“ Kobačanski jezik, v katerem skupina „poje“ (gre bolj za izredno vokalizacijo). Jezik je delo idejnega vodje skupine Christiana Vandera – Zeebehn Strain De Geustaah, ki je obenem tudi bobnar in za katerega pravijo, da vzdržuje poleg izrednega stila še presenetljivo izvirnost.

Plošče in koncerti Magme so doživetja zase in vedno razdelijo poslušalce na tiste, ki jo popolnoma sprejmejo in na tiste, ki jo povsem odklanjajo. Ne glede na to ostaja misterioznost in nevsakdanost glasbe. Kritiki v New Musical Expressu je zapisal: „Magma igra s tako energijo, da njenega glasbenega ognja ne bi mogla pogasiti niti cela londonska gasilska brigada.“

PEACE

ob tridesetletnici osvoboditve predstavljamo partizanske skladatelje

marijan
kozina

Če bi bilo dano Marjanu Kozini ućakati današnji dan, bi se bližal šele svojemu osemdesetemu rojstnemu dnevu. Žal je zla usoda hotela drugače in prihodnje leto bo že deset let, kar ga ni več med nami. Letos proslavljamo trideseto obletnico osvoboditve, zato se ga spominjamo še prav posebej kot enega velikih skladateljev, ki je ustvarjal tudi v najtežjih pogojih osvobodilnega boja „sredi pušk in mitraljezov“ muziko za „vsakdanjo rabo“, ki je zaradi svoje popularnosti in žive glasbene misli še danes živa.

Kozina je bil rojen v Novem mestu. Bil je vsestransko nadarjen, zato ni čudno, da je v mladosti

dolgo iskal pravo pot in se šele po že začetem študiju matematike in fizike na ljubljanski univerzi odločil za glasbo. Privlačil ga je tudi šah (premagal je celo svetovnega prvaka Laskerja, ko je ta igral simultansko v Ljubljani). Ko je v njem zmagala muzika, je odšel na Dunaj študirat kompozicijo. Na Dunaju je tudi diplomiral pri Josephu Marxu, nato je odšel še v Prago k Josefu Suku in Nikolaju Malku in tudi tu z velikim uspehom končal študij kompozicije in dirigiranja. Tako se je vsestransko glasbeno izobrazil in si pridobil potrebno tehnično znanje. Ko se je vrnil v domovino, je začel kot korepetitor v ljubljanski Operi. V Ljubljani se nekako ni znašel. Prišel je dvomiti o svojem poklicu. V tem času tudi praktično ni skoraj ničesar napisal. Nato se mu je v Mariboru (1934) odprlo mesto dirigenta zbora in orkestra ter nato tudi rav-

natelja Glasbene Matice. Tu je prišel do veljave še posebej njegov dirigentski talent, saj je mariborskemu občinstvu predstavil na številnih koncertih vso pomembno simfonično literaturo. Kot skladatelj je dosegel uspeh zlasti z opero Majda.

Po nekaj letih uspešnega dela pa se je mariborska Glasbena Matica znašla v velikih težavah in Kozina si je šel iskat kruh v Beograd. Po enem letu je dobil mesto učitelja na beograjski glasbeni akademiji, nastala pa so tudi njegova prva večja dela, med katerimi naj omenimo vsaj Balade Petrice Kerempuha. S temi deli se je lepo uveljavil in pričel misliti na komponiranje opere. Navdušil se je za Vojnovičev Ekvinokcij, ki ga je leta 1940 v Beogradu imenitno režiral Bojan Stupica. Toda ko je bila opera napisana nekako do polovice, se je začela tragedija druge svetovne vojne. Tudi Kozini ni bilo prizane-

šeno. Iz bombardiranega Beograda se je za nekaj časa umaknil. Ko so Nemci zasedli Beograd, je gestapo aretirao Kozinovo ženo in jo zaprl na Banjico. K sreči je uspel otroke poprej spraviti v Slovenijo. Sam je težko zbolel. Kljub težavam mu je uspelo opero dokončati. Tudi žena se je po srečnem naključju vrnila. Iz Nedičevega ministrstva prosvete pa je dobil namig, naj izgine iz Beograda, češ da je na listi komunizma osumljenih intelektualcev. Tako se je spomladi leta 1943 vrnil v Ljubljano in s seboj prinesel tudi dva izvoda klavirskega izvlečka opere in enega spravlil v Švico, drugega pa zakopal v Novem mestu na domačem vrtu. Oba izvlečka sta vojno srečno preživela. Kozina je takoj ob vrnitvi domov želel oditi v partizane, vendar mu je bilo naročeno, naj počaka. Po treh mesecih čakanja v Novem mestu, je po zlomu Italije

marijan kozina
oči proč
od lepote

Tokrat objavljamo v podlistku odlomke iz eseja Marijana Kozine, ki ga je pod zgornjim naslovom objavil samo nekaj tednov pred svojo smrtjo v pozni pomladi leta 1966 v Naših razgledih.

Povod za ta razmišljanja „reakcionarja“ je neki nedavno napisani članek o sodobni likovni umetnosti. Pisec se poskuša z največjo mogočo nepristranostjo približati sodobnim likovnim stvaritvam. Pri vsem tem pa članek izveni v nekakšni resignaciji, smeri pisec ne more slediti in jo priznati za to, kar naj bi bila, namreč sodobna likovna umetnost. Če

bi za to izumili neki poseben, nov izraz, bi bilo nemara v redu.

Kako pa je z glasbo?

To, kar danes imenujejo moderna, najmodernejša, abstraktna, naj-sodobnejša glasba, se je začelo z izumom dodekafonije in atematičnosti in vodi prek raznih „Ars nova“ društev, „Musica viva“ sekcij in podobnih vivisekcij do izrastkov, ko sodobniki ne tolčejo več na klavir, temveč po klavirju in drugih instrumentih, s pestjo in tudi težjim orožjem, ko izvajajo virtuozni muziko brez tonov, ko si komponisti po vsej sili izmišljajo najbolj absurdne „moderne prijeme“, ki z muziko nimajo nobene zveze več. Dodekafonija je nemški izum... Odkar se je pojavila ta smer, so glasbeniki ločeni v odločne „za“ in enako odločne „proti“... Ta sistem je čista umska konstrukcija, kakor je tudi na primer Habov četrtttonski ali Busonijev šestinotonski. Oba sistema nista dokazala, to že lahko konstatiramo danes, da sta življenja zmožna. Dvanajstttonski sistem pa živi... in v tej maniri so bila napisana številna in nedvoumno zelo kvalitetna dela od Schoenberga do sodobnih skladateljev.

Kaj pa atonalnost? Nekateri pravijo: tonalnost je zastarela in preživela. (Le zakaj, za vraga?) Proč z njo, če hočeš pisati moderno! Dokler me ne prepričaš – in tega ne moreš – na atonalnost ne morem priseči. Ne bom je pa tudi a priori odklanjal, saj ni razloga, da lahko pomeni obogatitev in popestritev glasbenega izražanja.

Vsak glasbenik ve, da sodi Beethovnova Eroica med vrhunske dosežke ne samo tega mojstra, temveč vse glasbe. Wellingtonova zmaga, postavim, pa ni več kot rutinsko delo brez globlje vrednosti. Če bi Beethoven napisal samo to in še nekaj podobno manj posrečenih del, bi nemara komaj prišel v leksikon.

Tako vrednotenje in primerjanje, se mi zdi, pri abstraktnosti ni mogoče. Ne vem, na kaj naj se opre-

kritik med cunjami in drugim odpadnim materialom, ali med abstraktnim ropotom in cviljenjem avantgardne glasbe, da bi presodil, kaj je umetnina in kaj ne.

Takole šariti v glasbi ali likovni umetnosti ni nobena umetnost (v obeh smislih besede, v dobesednem in prenesenem). Umetnjakarskih fič-firičev, blodnih zanesenjakov, špekulantov in prevarancev ni manjkalo v nobenem obdobju. Jasno je, da najbohotneje uspejajo v prevratnih obdobjih, v časih duhovnih in materialnih kriz na zgodovinskih prelomnicah, sploh v časih, ki so nemirni in odmaknjeni od mirne ustaljenosti. In današnji čas je idealna podlaga za kulturo bacila, ki si nadeva razna zvaneča in učena imena. Ni čudno, če je tako.

Zmožnost človekove apercipcije je premajhna in prepočasna, da bi mogla prebaviti vihami napredek znanosti, tehnike, avtomatizacije in drugih problematičnih in vsekakor prehitro se vrstečih blagov zadnjih desetletij. Beatlesi, „apostoli“ Presleyi in podobni ekcemi v vseh panogah kulturnega udejstvovanja so nujno spremstvo današnjega časa, ki je podoben preveč razgretemu kotlu, ki mu odvečna para sili pri vseh ventilih ven. Morda bo tudi iz tega vrenja sčasoma zrastle kaj trajno vrednega. Morda celo – resnega.

Paralela med glasbo in likovno umetnostjo drži v marsičem presejnetljivo dobro. S književnostjo pa občutno manj, pravzaprav zelo malo. Zakaj?

Zakoni, ki veljajo za glasbo in likovno umetnost, „material“, ki z njim ustvarjata obe panogi, odprtost v svet fantazije, sanj in predstav, vse to je v nekem oziru podobno. Barva, oblika, zvok so pojavi, ki so težje dostopni eksaktnemu merjenju in vrednotenju. Polje je široko, v veliki meri ga obvladuje domiselnost. Zlasti velja to za glasbo, ki v živih in mrtvih naravi skoraj da ne najde predmetov oblikovanja. Zato je težko izpeljevati jasne zakone. Ni shem, ki

bi že vnaprej postavljale kakršnekoli meje, razen tistih, ki sem jih že omenil in ki jih diktira „narava“.

Med Cezarjevo in Wellsovo prozo, med pesmimi Horaca in Prešerna leži sicer dva tisoč let, vendar med temi, časovno tako odmaknjenimi stvaritvami ni tako markantnih razločkov, kot so postavim, med deli Praksitela in Rodina, Gallusa in Heli-demitha. To izhaja nujno iz različnosti oblikovalnih sredstev: jezika v eni, tona in barve na drugi strani. V književnosti ni mogoče postavljati svojevoljnih sistemov, vsaj od daleč ne v taki meri, kot v likovni in glasbeni umetnosti. Zato so futur-, dada- in podobni -izmi že vnaprej obsojeni na usodo brezpomembnih mušic enodnevnic.

Jeklenih zakonov omenjene družbe literarnih usmerjevalcev ni moč premakniti. Ni si mogoče predstavljati „izuma“, kot bi bila denimo tja v en dan postavljena maksima: „V stavku bodi na prvem mestu samostalnik, za njim glagol, potem pa po vrsti pridevnik, prislov, pomožni glagol itd.“ Stavke: „Lepa Vida je pri morju stala“ bi bil po tem „izumu“ preurejen v: „Vida morju stala lepa je pri“. Takega stavka ne bi nihče prežvečil. Toda v glasbi in likovni umetnosti se včasih pojavljajo nezdravi sistemi in izumi, ki v bistvu niso kaj prida boljši od sistema „samostalnik, glagol itd“. Ker pa njihove slabosti niso tako lahko otipljive, kot so v književnosti, so taki izrastki bolj trdoživi in težje jih je pobijati. Vendar pa veliki korektor časa tudi tu počasi izloči vse nenaravno, pretirano, ekstravagantno, kratka nezdravo. Zakaj navsezadnje imata tudi glasba in lik svojo latentno gramatiko in statistiko. Likovna umetnost ima opravka s tem, kar vidimo: s svetlobo in senco, z barvami in oblikami. To, kar vidimo, kako to vidimo in kako slikar ali kipar registrira in tolmači to, kar vidi, je neizčrpno in v možnostih prikazovanja brezmejno bogato. V materialih in možnostih likovnega

odšel na partizanski Rog in bil dodeljen v propagandni oddelek novo ustanovljene XVIII. divizije.

Kozina se je v nove razmere hitro zvil in pričel z delom, ki je bilo času in potrebam primerno. Septembra 1943 je že nastala prva partizanska pesem „Heja, ho“. V Gorskem Kotaru in v Skradu pri Delnicah je napisal nekaj svojih znanih samospelov na besedila Mateja Bora. Njegova umetnost je v partizanih dobila globoke in nove vzpodbude. Napisal je prek petdeset zborov in pesmi, med katerimi so tudi tako znane kot „Hej, tovariši“, za katero je prejel nekaj nagrad. Po borbah na Ilovi gori je bil Kozinov oddelek razformiran, skladatelj pa dodeljen IX. brigadi. Z njo je odšel v Gorski Kotar in ostal tam ves čas operacij. V tem času je pisal, pripravil mitinge, prevajal, pripravljali radijska poročila in kar je še bilo treba. Brigada je bila februarja 1944 premeščena v Suho krajino. Kozina pa poklican v Glavni štab Slovenije, kjer je ostal do konca vojne. Tu je

organiziral zborovske tečaje, vojaške godbe, pisal in seveda – komponiral. Končno je s IV. armado prišel v Trst, kjer je po nalogu štaba prevzel mesto šefa glasbenega oddelka radijske postaje in ga vodil do umika iz Trsta. Po demobilizaciji julija 1945 se je vrnil v Beograd. Domov pa je dokončno prišel ob ustanovitvi Slovenske filharmonije (1948) kot njen prvi upravnik. Po treh letih je nato prevzel mesto profesorja za kompozicijo na ljubljanski akademiji za glasbo leta 1953 pa je bil izvoljen za člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

V tem času so nastala Kozinova največja dela. Že takoj po vojni je bila z velikim uspehom izvedena opera Ekvinokcij, nato pa je med leti 1946 in 1949 končal svojo obsežno simfonijo, katere stavki nosijo pomenske naslove: Ilova gora, Padlim, Bela krajina, Proti morju. V simfoniji je strnil Kozina globoka medvojna doživetja v tehtno in pretresljivo monumentalno zvočno fresko: v njej odseva vsa veličina

boja, je poklon žrtvam, bistra in iskro duhovita podoba Bele krajine in izraz teženj slovenskega naroda za svoje morje.

Kdo drugi kot Kozina je bil tudi bolj poklican, da s svojimi bogatimi izkušnjami in tehtnim znanjem ustvari glasbo za prvi slovenski film? Glasba za film „Na svoji zemlji“ je bila prva slovenska filmska glasba in prva Kozinova glasba za film, kateri so sledile še druge. Kdo ne pozna melodije iz prvega filma o Kekcu?

Vsestranski kot je bil, je neutrudno snoval, pisal knjige, eseje, potopise, prevajal in potoval. Tudi komponiral je: od obsežno zasnovanega cikla o Novem mestu, pa je žal uspel napisati le prvi del „Davnino“. Tudi huda bolezen ni mogla zavreti njegovega bistrega duha. Do zadnjega je bil zaposlen z načrti in pisanjem in pripravljanjem na komponiranje druge opere. Že na smrtni postelji je nekaj tednov pred smrtjo objavil svojo razpravo „Oči proč od lepote“, kjer je razložil in utemeljil

svoje poglede na umetnost. In tik pred smrtjo mu je bilo dano doživeti v Pragi, mestu njegove mladosti, zmagoslavje, ko je ljubljanska opera izvedla njegov Ekvinokcij!

Bil je eden redko bistrih in duhovitih Slovencev, obenem pa pošten v vsem, kar je delal in govoril. Vedno je tudi znal prisluhniti človeku in bil v vsaki stvari, ki se je je lotil, do kraja angažiran. Bil je strasten obudovalc lepote, domače slovenske zemlje in lepe slovenske besede. Taka je tudi njegova muzika. Prav zato je postala tudi hitro popularna in ljudska. Taka je njegova partizanska pesem, taki so njegovi samospeli, ki pomenijo posebno dragoceno v sicer bogati zakladnici slovenske pesni in tak je končno tudi v zahtevnih simfoničnih formah. Na vseh področjih je ustvaril pomembna dela, ki so monumentalni spomeniki dobi, iz katere so zrasla in pomenijo enega izmed vrhov slovenske glasbe.

PRIMOŽ KURET

oblikovanja je nekaj realnega, tesno naslonjenega na to, kar doživljamo s čuti. Drevo je drevo: vendar ni enako jutraj, v poltemi, v polnem sončnem sijaju. Vendar bi isto drevo vsak slikar v enakih okoliščinah in ob istem času upodobil drugače. Dve sliki ne bosta enaki, ker bo vsak slikar realnemu drevesu dodal še to, kar „vidi“ samo on. To, kar je slikar dodal „realnemu“ drevesu, je (ali pa ni) umetnost, tista težko določljiva posebnost, ki se nam je smisel zanjo rodil pred mnogimi tisočletji in ki še danes brez dokončne rešitve razglabljamo o njej.

V trenutku, ko likovna umetnost negira neločljivost med realnostjo in umetniškim oblikovanjem, začne izgubljati tla pod nogami. Če preskoči v nerealno abstrakcijo brez predmetnosti – za mene vsaj – neha biti prava umetnost in postane dekoracija, igra brez meja in zakonitosti. Taki izdelki so lahko napravljeni z domiselnostjo in eleganco, so lahko zanimivi, morda občudovanja vredni, funkcionalno uporabni in še kaj. Niso pa več to, kar si predstavljamo pod pojmom umetnost: skozi prizmo doživetja, občutja, življenjskega nazora in izrazne moči podana slika nečesa, kar obstaja, je mogoče, pa čeprav samo v predstavi. V tem smislu Dantejev Pekel je, čeprav ga ni. Po tem kriteriju abstraktnost ni več umetnost.

Literaturi je izrazno sredstvo jezik, predmet njenega opisovanja je življenje, takšno, kakršno je, oziroma takšno, kot si ga pisec umišlja, ki pa je v nekem smislu „realno“, mogoče. Vse do tiste meje, kjer se pričinja abstraktnost s svojo nerealnostjo.

V glasbi je sicer stvar neprimerno bolj zapletena. Tu „realne narave“ praktično ni, če seveda izvajamo človeško in ptičje petje, pa še nekaj zvočnih manifestacij, ki komajda prihajajo v poštev. Res je, da je lestvica alikvotnih tonov nekako v naravi glasbe, toda treba jo je šele izzvati, opredeliti in iz nje izpeljati

bolj ali manj umetne tvorbe lestvic, akordov in melodij. Tudi drugi element glasbe, ritem, je v glavnem umetna tvorba. Sicer na primer grlica gruli točno v petčetrinskem taktu (in še nekaj naravnih ritmov bi bilo mogoče navesti), toda že ritmi koračnice, valčka itd. so pravzaprav umetne tvorbe. Glasba je že sama na sebi abstraktna umetnost: dela s sredstvi, ki jih narava tako rekoč ne pozna. Ne glede na to, ali je programska ali absolutna, nima trdne zveze z realnostjo: na dedukcijah si je postavila svoje zakone in se jih v bistvu z malimi dopolnili držala. Vse

dotlej, dokler se ni pojavila nova, avantgardistična, v ožjem smislu besede abstraktna glasba (mehanična, elektronska itd.)

In vendar: čeprav je glasba – si venia verbo – umetna umetnost, se je v dolgi dobi svojega obstoja utrčila, uveljavila in postala nepogrešljiva sestavina človekove kulture, torej „realna“. V najnovejših prizadevanjih dela komponistov pa je tudi glasba naletela na podobno pregrado, ki se je vanjo zaletela likovna umetnost: na sforsirano, izumetničeno nečesa, česar doslej ni bilo, ki

je bistveno različno od vsega dosejanega in kar pavšalno imenujemo abstraktno. Pri tem pa revica tovrstna glasba nima niti te tolažbe, da bi bila dekorativna ali funkcionalno uporabna. Če me ne vodi nikamor, zlasti pa ne naprej: vodi pač nekam tja, kjer je nekaj, kar ni nič. Toda niti malo ni čudno, če imajo tudi take najmoderneje „prireditve“ svoje pristanišče: Beatlesi jih imajo na milijone. Ni je neokusnosti, ki bi si ne znala z ustreznimi reklamami pridobiti somišljenikov.

Izumiteljstvo se ne ustavlja pri izmišljanju novih smeri in sistemov, temveč se razteza na mrzlično iskanje novih „instrumentov“ in „materialov“. Ali so olje, kreda, glina, bron in kamen tudi že preživeli? Stare klasične materiale in instrumente, ki so dobro služili kakim sto generacijam, mrcvarijo absolutisti po svoje in jim dodajajo žeblje, žice, runje, preperle deske, krpe usnja in druge odpadke. V glasbi velja isto: stare instrumente izrabljajo – boljše rečeno zlorabljajo – z veliko iznajdljivostjo na načine, da se normalnemu človeku kodrajo možgani. Izmišljajo si nove instrumente, od raznih električnih do najbolj absurdnih ropotal, cvilil in breščal. Kako širno je polje za novatorje umetnosti!

Toda – ne bodimo preveč togi. Tudi semnji ničevosti, tudi hvalnice nespameti, tudi najbolj za lase privlečeni paradoksi in podobni spodrsilaji naj životarijo, če ne drugače vsaj kot rezko nasprotje.

In za konec majhna prisposoda. Ladji je vodnica magnetna igla: neutrudno kaže proti Severnici in ladji uravnava poti in smer. Pa pride včasih ladja v nevarna območja, celo sicer nezmotljiva magnetnica se zmede v bližini pola; ne kaže več prave smeri in spravlja ladjo v nevarnost. Toda če je barka trdno grajena in so na njej dobri krmarji, bo spet našla pot iz nevarnih morij v prave vode in igla bo tudi v megli in nepredirni noči pokazala, kje je Severnica in prava pot.

kviz — kviz — kviz — kviz — kviz — kviz

presenečenje za organizatorje

Kviz „Mozart in njegova glasba“ je za nami. V soboto, 22. marca, sta bili v Ljubljani polfinalno in finalno slovensko tekmovanje. Udeležba osnovnih šol, ki so se na kviz prijavile, je preseгла pričakovanja, predvsem pa je vse presenetilo in še bolj zadovoljilo veliko znanje mladih tekmovalcev.

V Glasbeni mladini Slovenije smo se s kvizom poskusili prvič. Res je, da so slovenske ekipe prejšnja leta že sodelovale na kvizih, ki jih je organizirala Glasbena mladina Srbije, vendar so tako priprave kot izvedba ostale v ozkih okvirih nekaterih srednjih šol.

Ideja Glasbene mladine Kragujevca, da bi pripravili kviz samo za učence osnovnih šol, se nam je zdela izredno zanimiva, tako da smo si rekli: in zakaj ne bi poskusili širše zastaviti slovensko predtekmovanje. Naše predvidevanje, da bo tema tega kviza, Mozartovo življenje in delo, zanimiva tudi za našo mladino, se je uresničilo. Za nas ni pomembno le število prijavljenih, ampak tudi dejstvo, da je gradivo za kviz naročilo okoli sto slovenskih osnovnih šol, ki jim bo pet ur Mozartove glasbe, posnete na magnetofonski trak, gotovo koristno služilo.

Kviza ni bilo tako zelo lahko pripraviti. Tako za vse osnovne skupnosti kot za tajništvo Glasbene mladine Slovenije je bila organizacija tekmovanja preizkusni kamen. Brez pomoči revije Pionir in poštvalnega dela članov kluba GMS bi težko pripravili vsa vprašanja, poskrbeli za predtekmovanja, predvsem še za polfinale in finale.

Na polfinalu v soboto dopoldne je sodelovalo 16 ekip, ki so na predtekmovanjih v osnovnih skupnostih dosegle najboljše rezultate. Polfinale je zahtevalo od tekmovalcev mnogo več znanja kot predtekmovanja, kjer so bili rezultati skoraj povsod izredno visoki — približno devet desetih pravih odgovorov.

V polfinalu, ki smo ga ob pomoči Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje organizirali v njihovi dvorani, so bila vprašanja ponovno razporejena v slušni in tekstni del, ekipe so jih reševale skupno in pisмено. Žirija, sestavljena iz mentorjev ekip, ni imela lahkega dela. Vprašanja so bila kompleksna in zahtevali smo natančne odgovore. Kljub temu je zmagovalna ekipa iz osnovne šole Janko Premrl-Vojko iz Kopra osvojila kar 43 od 48 možnih točk, poleg nje pa so se v finale uvrstile še ekipe I. osnovne šole iz Murske Sobote, osnovne šole iz Senovega in Zavoda za slepo in slabovidno mladino iz Ljubljane. Veselje na eni strani je bilo tako veliko kot razočaranje vseh drugih ekip, ki jim ni uspelo priti v finale. Posebno še tistih, ki so se morda na predtekmovanjih zelo dobro odrezale, na polfinalnem tekmovanju pa jim ni šlo posreči.

Finale v Domu tehniških šol v Ljubljani je bila javna prireditev. Vabilu za sodelovanje se je ljubeznivo odzval Ladko Korošec s spremljevalko pianistko Zdenko Lukčevo, prav tako tudi dolgoletni sodelavci v naših programih Trio Lorenz. Nastopili pa sta tudi članici kluba GMS študentka muzikologije in akademije za glasbo

FINALE JE SPREMLJALA ŽIRIJA V SESTAVI UROŠ LAJOVIČ (DIRIGENT), CVETKO BUDKOVIČ (PREDSIEDNIK GM LJUBLJANA) IN DR. JOŽE SIVEC (MUZIKOLOG)

— sopranistka Majda Herzog in muzikologinja in diplomantka akademije za glasbo pianistka Monika Buh. Pisan glasbeni program v glavnem Mozartovih skladb je nekoliko sprostil napetost, ki je med tekmovanjem vladala tako na odru kot v dvorani. Med občinstvom so namreč bili tudi udeleženci polfinala, tako da je praktično tudi vsa dvorana iskala odgovore na vprašanja.

Na odru pa je bil boj večkrat izenačen. Visoko znanje mladih tekmovalcev je presenetilo in navdušilo vse navzoče. Kdaj je Mozart napisal to ali ono delo, kakšna je njegova Koechlova oznaka, katera je zaporedna številka simfonije, kateri stavek je bil predvajan, vsega tega ni bilo tako lahko spraviti v glave učencev šestih, sedmih, osmih razredov. Zmaga je pripadla ekipi Zavoda za slepo in slabovidno mladino iz Ljubljane, in veselje smo z njimi najbrž delili vsi, saj so bile priprave zanje gotovo najtežje, ko so se tekstovnega gradiva morali učiti z magnetofonskega traku. Druga je bila ekipa osnovne šole Janko Premrl-Vojko iz Kopra. Obe ekipi sta se udeležili tekmovanja v Kragujevcu.

Veselje do dela, pripravljenost mladih, da se spopadejo tudi z vprašanji iz glasbene zgodovine, visoko znanje, ki so ga pokazali na letošnjem kvizu, vse to je zagotovilo, da je naša akcija uspela in da jo je v prihodnje vredno nadaljevati. Torej, prihodnje leto ponovno kviz. Naučili smo se, kaj moramo storiti, da bo še boljše potekal, katerih napak ne smemo ponavljati. Zahvaliti pa se moramo vsem, ki so nam pri organizaciji pomagali — Pionirskemu domu, vodji finala — spikerju Radia Študent, ustanovam, ki so nam odstopile dvorano, in pa seveda televiziji, ki je s finalnega tekmovanja posnela reportažo.

In tu so vtisi s kviza, kot so jih zapisali tekmovalci sami.

Uspeh, ki smo ga dosegli, nas je prijetno presenetil. Z zmago na republiškem kvizu o Mozartu in njegovem delu smo si priborili pravico udeležbe na zveznem tekmovanju v Kragujevcu. Iti v Kragujevac je za nas še do včeraj pomenilo nekaj daljnega, nedosegljivega.

Prve ure poslušanja Mozartove glasbe so začele pot, ki nas je privedla do zmage. In kakšna je bila ta pot?

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA „PIONIRJA“ DRAGA TARMAN PODELJUJE NAGRADO PRVOUVRŠČENI EKIPI ZAVODA ZA SLEPO IN SLABOVIDNO MLADINO IZ LJUBLJANE

Jožica Nebec, ki nas poučuje glasbo, nam je pri pouku povedala, da je Glasbena mladina Kragujevca organizirala tekmovanje v znanju o Mozartu in njegovem delu in da so se preko Glasbene mladine Slovenije in revije Pionir v to tekmovanje vključile tudi slovenske šole. Vprašala nas je, če bi bil tudi kdo od nas pripravljen sodelovati. Nekateri smo se takoj navdušili. Tako se je začela v glasbeni sobi redno sestajati naša ekipa s tovarišicama Jožico Nebčevno in Evo Uršičevo, ki sta nam pomagali pri spoznavanju Mozartovega glasbenega sveta. Najprej smo poslušali simfonijo v g-molu. Tovarišica Eva nam je razložila njeno zgradbo, obliko stavkov in nas seznanila z nekaterimi glasbenimi izrazi. Ob ponovnem poslušanju smo že lahko jasno ločili stavke in teme. Tako smo počasi prehajali od skladbe do skladbe. Ta del priprav na kviz nam ni delal prevelikih težav, zato pa so nastali problemi ob učenju tekstovnega dela. Tovarišica Jožica nam ga je presnela na magnetofonski trak. Čeprav smo z zanimanjem poslušali o Mozartovem življenju in delu, nam je vendar ušla marsikatera podrobnost. Če bereš iz knjige, si lahko kadarkoli obrneš list ali dva in poiščeš pozabljeni podatek, magnetofonski trak pa teče in se ne ozira na poslušalca. Na njem ni odstavkov, naslovov, podnaslovov, ki nam sicer pomagajo pri orientaciji v knjigi. Vrtenje traku nazaj je vsekakor manj enostavno kot obračanje listov nazaj, poleg tega si slep poslušalec ne more pomagati s števcem v magnetofonu.

Blizalo se je področno tekmovanje. Z veliko treme in malo upanja smo se pomerili z ekipami drugih ljubljanskih šol. Kljub precej hudi konkurenci smo se uvrstili na drugo mesto in čakalo nas je polfinale republiškega tekmovanja. Tam se je šestnajst ekip iz cele Slovenije potegovalo za uvrstitev v finale, torej za prva štiri mesta. Mi smo uvrstitev v finale ujeli za rep, saj smo zasedli četrto mesto. Čeprav nas je tovarišica Eva prepričevala, da znamo veliko, smo se počutili proti ostalim trem ekipam, zlasti proti prvouvrščenim Koprčanom, precej nemočni. Sicer pa je bila za nas že uvrstitev v finale tako velik uspeh, da si več nismo upali želeli. Nismo bili torej obremenjeni s tremo in na oder smo stopili sproščeni. Po prvih uspešnih odgovorih pa se je v nas že začel prebujati up na uvrstitev v zvezno tekmovanje. Naša srca so začela hitreje biti in dlani so se skrčile v pesti. Še bolj je začel naš up naraščati po nekaj spodrseljajih ostalih ekip, želja pa je začela prehajati v resnico. Toda še nekaj časa po uradni razglasitvi rezultatov nismo mogli verjeti, da smo res zmagovalci in da bomo skupaj s Koprčani zastopali našo republiko v Kragujevcu. Svoj uspeh smo dojeli šele ob stiskih rok naših sošolcev, prijateljev in tovarišev v zavodu.

IVICA REPATEC, 7. razred,
Zavod za slepo in slabovidno mladino, Ljubljana

Nekega dne nas je tovarišica pri glasbi vprašala, če bi želeli sodelovati na nekem kvizu. Vprašali smo jo, kakšen kviz je to. Povedala nam je, da tekmovanje razpisuje revija „Glasbena mladina“ in da bomo tekmovali v znanju o Mozartu in njegovem delu.

Mislili smo, da to verjetno ne bo preveč zahtevno in se brez premišljanja prijavili. Seveda smo postali bolj resni, ko smo dobili z „Glasbene mladine“ brošuro in magnetofonski trak z gradivom za tekmovanje.

Na začetku smo enkrat na teden poslušali Mozartova dela in bolj, ko smo kako delo poznali, bolj nam je bilo všeč. Ko smo se poglobili v nekatera njegova dela, so nas začela zanimati še druga.

V GLASBENEM DELU KVIZA JE SODELOVAL LADKO KOROŠEC (VSE FOTOGRAFIJE: MARKO RUDOLF)

Nič več se nam Mozartova dela niso zdela dolga in nezanimiva, ko smo spoznavali njihovo globino in čudoviti stil, v katerem so pisana.

Prišel je čas tekmovanja. Zadnji teden smo res intenzivno poslušali Mozartova dela in se učili njegov življenjepis. Ko pa smo po tekmovanju izvedeli, da smo zmagali na območju Ljubljane, smo dobili še večje veselje in upanje na uspeh tudi v nadaljevanju tekmovanja. Vendar se bomo tudi v naprej držali pravila: važno je sodelovati, ne pa zmagati!

Ponosni smo tudi, da smo malo bolj spoznali tega velikega glasbenika zgodovine, saj mislimo, da smo s tem veliko pridobili na naši splošni izobrazbi.

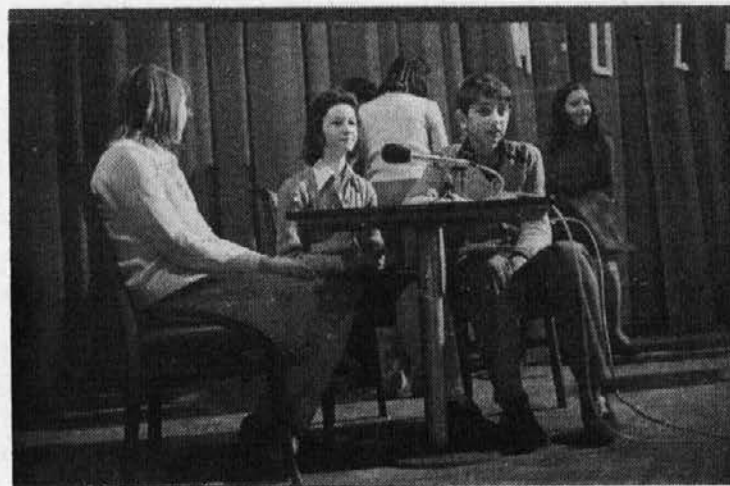
ALENKA VICELJO,
Osnovna šola dr. Jože Potrč

kako pa kviz drugod?

V Novem Sadu letošnji kviz privlači pozornost mladih in kulturnih ustanov ter delovnih organizacij, ki so pomagali pri izpeljavi tekmovanja. Pokroviteljica tekmovanja je občinska konferenca ZSM Vojvodine v Novem Sadu. Tema kviza je „Glasbene vizije Vojislava Vučkovića“, zanj se je prijavilo nekaj sto učencev novosadskih pretežno osnovnih šol. V tekmovanju za izbiro mestne ekipe je tekmovalo šestnajst ekip. Zanimivo je, da sta obe ekipi, ki sta se uvrstili v nadaljnje tekmovanje, z osnovne šole „Branko Radičević“, kar je posledica zavzetosti instruktorjev.

Za tekmovanje na temo „Mozart“ se je v Novem Sadu prijavilo 200 učencev za tekmovanje, na katerem so izbrali mestno ekipo, je tekmovalo devet ekip. V nadaljnje tekmovanje se je uvrstila ekipa osnovne šole Djura Daničić, ki jo je instruirala Ljiljana Jevtić. Ekipa s te šole se je že tretjič uvrstila v nadaljnje tekmovanje, kar pomeni, da so aktivisti Glasbene mladine v Novem Sadu zelo dejavni.

VINKO DEŽE

UDELEŽENCI KVIZA O MOZARTU V NOVEM SADU

komorni koncertni telegrami

9. decembra: Ljubljanski pihalni trio. Mala filharmonična dvorana. Oblikovan komorni ansambel, ki igra skladbe Couperina, Quantza, Mozarta in Beethovna, prirejene za njihovo zasedbo. Spotika za glasbene stiliste, priznanja za dovršeno obvladovanje težav drugih instrumentov. Edino domače izvirno delo je Štuhčev Divertimento iz mlajših (zgodnjih) dni.

12. decembra. Srbski godalni kvartet. Narodna galerija. Najslabši koncert v nekaj sezonah. Nereprezentančni srbski vzorec.

13. decembra. Šura Čerkaski, klavir, Velika dvorana SF. Izjemen umetnik s pianistično tradicijo, tudi po izbranem programu. Kontrasta: čudovito preprosta Schubertova Sonata in veličasten slap Lizstovih pianističnih bravur.

14. decembra. Ansambel „Slavko Osterc“. Koncertni atelje DSS. Prizadeven ansambel za novo tujo in domačo glasbo, ki pač ne more biti vsa dobra in sprejemljiva, zlasti se tuja (Kopelent, Gorecki). Merku uspešno išče nova pota, Lebič muzikalno prepričljiv, Ramovš se v skladbi Pianissimo ne drži obljubljenega. Ubogi preparirani klavir (velja tudi za Sakača).

20. januarja. Tomaž Lorenz, violina, Alojz Zupan klarinet, Pavel Šivic, klavir, Mala dvorana SF. Violinist in klarinetist solistično s klavirjem in vsi skupaj v triu. A. Zupan se subtilno poigrava s tonom svojega instrumenta (Hamilton). T. Lorenz pozna Martinujev duhoviti slog. V triu je Hačaturjan nezanimiv že kot skladba, izvrstni so sveže izvedeni Bartókovi Kontrasti.

4. februarja. Akademski ženski komorni zbor Collegium Musicum iz Beograda. Velika dvorana SF. Do vseh potankosti izbrušen zbor. Starih mojstrov je malo manj, zato odpojejo več imenitnih srbskih zborov.

11. februarja. Ansambel Da Camera. Koncertni atelje DSS. Komorna zasedba z gibljivo sestavo glede na skladbe. Kot kvartet pri Božiču ne izkoristijo vseh poustvarjalnih možnosti. Prokofjev je bolj izdelan, vendar kot skladba ne sodi med avtorjeve boljše dosežke. Škerjančev Godalni kvintet ni tonsko izenačen.

24. februarja. Trio Lorenz. Velika dvorana SF. Romantična Schumannova skladba je izva-

Skladatelj, muzikolog, glasbeni kritik in pedagog profesor Vilko Ukmar je nedavno tega praznoval sedemdesetletnico rojstva. Časopisi so molčali o tem, ker je tako hotel, za Glasbeno mladino pa je bil pripravljen govoriti in iskreno smo mu hvaležni.

Dan je bil ozek, stisnjen med siv pokrov dežja in še bolj sive luže. Takih dni me je strah, ker svoj brezup vztrajno tihotapijo v človekove misli. Hitreje sem stopila, da bi mu ušla za vrata, skozi katera mi še nikoli ni mogel slediti. Kolikokrat sem že stopala mimo topolov pred hišo, v kateri stanuje profesor Ukmar... Pozvonila sem, vrata so se odprla in prisrčen nasmehek me je povabil naprej. Nič jubilejno svečanega ni bilo na njem, bil je jasen, priazen in vzpodbuden kot vedno.

Odšla sva v dnevno sobo in turobni dan ni imel nobene moči več. Ta prostor, ki ga mehčajo bogate krivulje belega stilnega pohištva, izžareva neko svojstveno vzdušje, v katerem postanejo misli glasnejše in bolj smeje. Neopazno sva se znašla sredi pogovora in zakramljala bi se kdo ve kam, pa me je, ne vem zakaj, bela azaleja na mizi spomnila, po kaj sem prišla.

Najine misli so se ujele. Profesor Ukmar me je hudomušno pogledal: „No, kaj bi pa radi ve-

jubilejna razmišljanja

deli? “ Zamislil se je: „Je že tako, da človek z leti vedno pogosteje uhaja med spomine. Ko takole gledam nazaj, se mi zdi človekova pot nekam čudno določena. Neka notranja sila vas pelje tja, kamor ste hoteli.“

Nisem hotela prekiniti njegovih misli. Nadaljeval je: „To je res, da glasbenik mora imeti neke glasbene prednike. Kar pogledajte Bacha pa Beethovna pa Mozarta. Izhajam iz učiteljske družine, ampak očetov oče in materin oče, oba sta bila organista. Rojen sem v Postojni, tam sem tudi ljudsko šolo končal. Ko sem bil star dve leti, mi je umrl oče in mati se je s težavo prebijala s štirimi otroki. Ko sem končal ljudsko šolo, me je mati hotela dati v meščansko šolo, ker ni bilo denarja za gimnazijo in tedaj sem se ji prvič odločno uprl. Nadvse sem jo imel rad, vendar v meščansko šolo nisem hotel. Na pomoč je priskočil postojnski kurat, ki je imel brata v Šentvidu in desetletni fantič sem odšel v Ljubljano, kjer sem se vpisal na humanistično gimnazijo.

Po maturi mi je varuh sicer dovolil študirati glasbo, a le pod pogojem, da se vpišem na ljub-

ljansko univerzo. Vpisal sem se na kemijo, ki me je vedno privlačila. Vsak dan so bile vaje in v drugem semestru sem spoznal, da po tej poti ne bom nikoli prišel do glasbe. Prijatelji so mi svetovali pravno fakulteto in vpisal sem se na pravo in v šolo Glasbene matice. Leta 1931. sem diplomiral in mislil sem že na sodniško prakso, ko se je spet vse obrnilo; dobil sem majhno štipendijo in z njo takoj odšel na Dunaj študirat glasbo.

Že na univerzi sem se seznanil z dr. Stankom Vurnikom, umetnostnim zgodovinarjem in glasbenim kritikom. Ko sem se 1932. leta vrnil z Dunaja, je Vurnik umrl in po neki logiki sem vrzel, ki je nastala, zapolnil jaz. Sedem let sem pisal glasbeno kritiko. 1933. leta je umrl muzikolog in glasbeni zgodovinar Josip Mantuani in povabili so me na njegovo mesto h Glasbeni Matici, kjer sem začel predavati glasbeno zgodovino in še naprej pisal kritike. Leta 1939. so me prosili, da sem prevzel direktorsko mesto v Operi, kjer sem ostal do konca vojne. Od tam sem šel na Akademijo in v začetku šestdesetih let, ko je bil ustanovljen oddelek za muzikologijo na Filozofski fakulteti, sem začel predavati tudi tam.“

Nekaj časa je molče sledil svojim mislim in za nič na svetu ga nisem hotela zmotiti. „Naj-

Kot vsako leto ob slovenskem kulturnem prazniku so bile tudi letos podeljene nagrade iz Prešernovega sklada. Z glasbenega področja sta nagradi prejela **Dubravka Tomšič-Srebotnjakova in Pavel Šivic**. Naša priznana pianistka je bila nagrajena za svoje izredne poustvarjalne uspehe, skladatelj, pianist in pedagog Pavel Šivic pa za svoje življenjsko delo. Čestitkam se pridružuje tudi Glasbena mladina.

lepše od vsega pa se mi zdi to, da sem imel veliko veliko srečanj. Ob njih sem spoznaval notranji svet ljudi. Vsako srečanje se mi zdi kot pogled v zrcalo, sebe spoznavam v drugih. Tudi vsak izpit je bil zame osebno spoznavanje študenta. Spraševal sem se, kdo je ta človek, kaj se v njem dogaja. Spomnila sem se svojega prvega izpita pri njem. V hipu mi je pregnal vso tremo in vse je bilo en sam sproščen pogovor. Povedala sem mu, s kakšnim užitkom sem poslušala njegova predavanja.

„Glejte, zanimivo je, da je usoda, ki me je vodila stran od glasbe in me nato spet pripeljala k njej, vedno skrbela za neko ravnovesje v mojem ustvarjanju. Na univerzi sem želel postati komponist. Bil sem sila emocionalen in sem v ustvarjanju iskal izhoda, usoda pa me je prisilila v pravo. S tem sem si razvil umske kvalitete, ki so bile osnova za pisanje glasbene zgodovine. Tako se je ustvarilo ravnovesje med glasbenim ustvarjanjem in muzikološkim delom. Prvo skladbo sem napisal leta 1926. To je bila vokalna kompozicija, za katero sem na konkursu dobil 2. nagrado med tridesetimi udeleženci. Že na univerzi sem veliko delal z Maroltom, na Dunaju sem študiral kompozicijo in klavir, šele pred vojno pa sem začel več komponirati.“

Spet se je zamislil. „Mislim, da bi morala umetnost pomagati reševati občečloveška

vprašanja, pomagati reševati konflikte. Eno od najtežjih poglavij življenja je prav gotovo iskanje poti. Veliko sem študiral, bral in prišel sem do prepričanja, da je edina pot v razumevanju sočloveka. V umetnosti sem iskal govorico tega, kar sem kot človek iskal, ni mi bila sama sebi namen. Zato tudi nisem šel v eksperimentalne smeri. V svojem ustvarjanju iščem govorico, ki bo človeku razumljiva, ki jo bo rad poslušal. Ni nekaj novo samo po

formi, ampak tudi po vsebini. Če bi svoja dela ocenjeval kot muzikolog s stilistično estetskimi merili, sem toliko sodoben, kolikor nisem preziral novih odkritij, saj je najti v mojih skladbah dodekafonsko tehniko, serialnost. Vendar sem jih sprejemal le do te mere, do katere niso ovirala izpovednosti. Združeval sem impresionistične elemente z ekspresionističnimi, se pravi, da skušam biti pravičen do zunanjega sveta – impresionizem in do notranjega sveta – ekspresionizem.

Človeku se odpira neštetó vprašanj. Kaj je smisel umetnosti. Saj človeštvo lahko eksistira brez nje, pa vendar se vleče za njim skozi vso zgodovino. Umetnost mu je bila vedno opora v vsakodnevnih stiskah, v borbi za obstanek. Vedno ga je dvigala, ga s svojo sanjo bodrila. Če tako gledamo nanjo, je umetnost nujno potrebna. To je smiselno zahtevati od nje, da je človeku v pomoč. V trenutku, ko se tega zavem, imam občutek odgovornosti. Morda je v tem ena največjih napak sodobnih glasbenikov – premajhna odgovornost.“

Ustavil se je ob tej misli in njeno tehtnost omilil z nasmehom. „Veliko stvari bi še rad končal, veliko bi še rad napisal,“ je dodal.

Prepričana sem, mi vsi smo prepričani, dragi tovariš profesor, da boste še veliko ustvarili, da je pred vami še veliko plodnih let.

MARIJA PERGAR

jana sprejemljivo za današnji čas. Beethovna tretirajo studiozno, z zagnano izvedbo izvečejo iz Štuhecove skladbe vse in še več, kot je napisal avtor.

4. marca. Pihalni kvintet RTV Ljubljana. Koncertni atelje DSS. Sedem krstnih izvedb slovenskih skladb za pihalno zasedbo: Lovc, Ajdič Šivic, Weingerl, Ramovš, Štuhec, Petrič. Dobri izvajalci spodbujajo skladatelje. Ali bodo to storili tudi drugi umetniki?

L. E.

»soft machine« 1967–71

„Soft Machine“ so se pojavili, kot pomembnejša skupina leta 1967 v Londonskem UFO klubu.

Ime „Soft Machine“ so vzeli iz knjige znanega pisatelja W. Burroughsa. So ena prvih skupin, ki je pri svojem nastopu rabila „light-show“ tehniko.

Prvi člani in ustanovitelji so bili: organist Mike Ratledge in bobnar Robert Wyatt, ki sta prej igrala pri skupini „Koren war“. In basist Kevin AYERS, ter kitarist David Allen. Skupaj so izdali ploščo. Zanj lahko rečemo, da je najbolj originalen rock tega časa. Zanje so značilne skladbe K. Ayersa. Odlikuje ga skladba „Save yourself“. Nato sta skupino zapustila D. Allen in K. Ayers. David Allen je ustanovil skupino „GONG“, pri kateri je nekaj časa sodeloval tudi Ayers, nato pa se je osamosvojil. Wyatt in Ratledge pa se je pridružil basist Hugh Hopper, ki je sestavil trio.

Leta 1969 pa je izšla druga plošča: VOLUMEN 2. Odlikuje jo prefinjena glasba in to najbolj zaradi stalnega gibanja idej, kompleksnih melodij in iznenadnih sprememb v tempu.

Hugh Hopperju, R. Wyattu in M. Ratledgeu pa se je pridružil še saksofonist Elton Dean. Igral je tudi legendarno saxselo. Izdali so dvojni album: „Soft Machine 3“. Zelo je presenetil vse glasbene kritike. Razdeljen je v štiri teme, tako da je vsak od glasbenikov imel priložnost, da pokaže svoje zamisli. Velja tudi omeniti nekaj izvrstnih glasbenikov, ki so sodelovali pri snemanju tega albuma, Nick Evans in še Yimy Hastings, ki je kasneje igral s skupino „Carawan“.

Četrta plošča pa je zadnja originalna skupina SOFT MACHINE. Naslednje prehajajo v jazz. Po četrtem albumu pa so skupino zapustili Robert Wyatt,

ciklus bachovih koncertov v slovenski filharmoniji

Mladi se navdušujejo nad Bachom. Postal je tako moden, da ga želijo poslušati izvirnega, brez preobleke vsemogočih modernih priredb. Da najdejo v njegovi glasbi elemente jazza pravijo. Mendelssohn in Schumann gotovo nista iskala takih elementov, ko sta dvignila iz pozabe njegova dela. Vsekakor je to samo nov dokaz, kako večplastna je Bachova glasba in kako vsaka doba lahko v njej najde nekaj aktualnega. Slovenska filharmonija je organizirala ciklus petih Bachovih večerov, ki se bodo zvrstili v marcu in aprilu. Slovenski komorni orkester, skupina mladih glasbenikov, ki jih vodi dirigent Slovenske filharmonije Anton Nanut, pa je z navdušenjem sprejela odgovorno nalogo posredovati dela velikega muzika. Program zajema Bachova orkestralna

dela, ki predstavljajo sicer manjši del skladateljevega opusa, pa nam hkrati velikega kontrapunkta pokažejo v posvetni luči, dostikrat hudomušnega in razigranega. To je njegovih šest pogosto izvajanih brandenburških koncertov, pet orkestrskih suit in koncerti za solistične instrumente s spremljavo godalnega orkestra.

Dela so nastala po večini v času, ko je bil Bach dvorni kapelnik v Katheru in se je intenzivno ukvarjal s študijem Vivaldijevih del. Lahkotni italijanski koncertantni slog je skladatelj sicer poglobil in zresnil, vendar njegova značilna igrivost daje pečat tem skladbam. Nekateri koncerti za solistične instrumente so celo predelava Vivaldijevih, kot na primer na prvem večeru izvajeni koncert za štiri klavirje in orkester v a-molu. V

takšnih delih se nam pokaže Bach kot baročni skladatelj, ki je po tedanji splošni navadi brez pomisleka prevzel tematiko drugih skladateljev, saj je barok na prvo mesto postavil zvočni vtis, ta pa je s predelavo dela dobil povsem drugačne dimenzije, s tem pa je bilo takratnim normam zadoščeno.

Program združuje bolj znana in manj znana dela, od katerih bodo nekatera pri nas prvič izvedena. Hkrati daje možnost nastopanja številnim našim solistom, ki jih sicer ne slišimo velikokrat. Vseh pet večerov povezuje v celoto spremna beseda dr. Janeza Hoeslerja, ki razmišlja o Bachu, kot se nam kaže v teh delih in hkrati tudi pojasnjuje, zakaj je Bach še vedno in že zopet moderen.

MARIJA PERGAR

Elton Dean in Hugh Hopper. Vsi so posneli samostojne albume. Wyatt pa je začel sodelovati z različnimi skupinami. Najprej pri Matching Mole potem pa pri Carawan. Danes ga lahko slišimo pri skupini Hatfield and the North. Bolj pa je znan po zadnjem samostojnem delu „ROCK BOTTOM“. Hugh Hopper je nekaj časa igral pri Stomu Yamatso, zdaj pa pri ISOTOP.

Osamelemu Ratledgeju pa so se pridružili znani jazz glasbeniki, kot so John Marshall, P. Jenkins in drugi. Posneli so še tri albume, vendar le še šesti, ki je dvojni, je zanimiv. Glasbeniki se na njem zelo opirajo na klasiko in jazz. Tema albuma pa predstavlja nekakšen vzpon v vesoljsko dobo.

MARKO TUTIN

iz glasbene periodike

V zimski (4.) številki 1974, ki je izšla pred kratkim, prinaša jugoslovanska glasbena revija ZVUK med drugim prispevke Zije Kučukalića (Samospevi Petra Konjovića), Nikša Glige (Glasba in misel), Vartkesa Baronijsana (Glasba in tehnologija), Tiborja Kneifa (Kaj je semiotika glasbe?) in vrsto sestavkov o domačih in tujih glasbenih prireditvah.

Nedavno je izšel tudi novi Muzikološki zbornik z letnico 1974. S to številko praznuje ta naša edina muzikološka edicija že deseto leto. V njej objavljajo svoje izsledke domači in tuji muzikologi. Miloš Štedrom ugotavlja tipičnosti nekaterih melodičnih struktur v vokalni melodiki Janačkove opere „Slučaj Makropulos“, Zija Kučukalić objavlja tudi tu (kot v Zvuku) svoj prispevek o Samospevih Petra Konjovića, ob čemer se lahko vprašujemo o smotnosti takega početja; nadalje Kenneth L. Hicken obravnava v angleščini strukture in razširjevanja: Tonalna in serialna organizacija v Introdukciji Schoenbergovih variacij za orkester. Marija Korenova iz Beograda piše o ekspresionističnih elementih v delih Vojislava Vučkovića, Roman Leskovic o komornih skladbah Srečka Koporca, Andrej Rijavec pa o stilni orientaciji Primoža Ramovša (prispevek je objavljen v angleščini s slovenskim povzetkom). Zmaga Kumer obravnava ljudsko „pesem od toče 1873“.

Češki HUDEBNÍ ROZHLEDY so v lanskem letniku obilo prostora posvetili „letu češke glasbe“. Ob 150-letnici rojstva Bedřicha Smetane so izšle nove

spet »vrhunski koncert«

chick corea v dvorani tivoli ali zmagoslavje nekritičnosti

Tiho gode Chick Corea v prenapolnjeni dvorani Tivoli. Ljudje se zbirajo in opazujejo grozljivi kup aparatur na majhnem odru. Glasba utihne, luči ugasnejo, Tomaž Domicelj izdrda nekaj prvih reklamnih akordov in gesel – na odru se zasvetita stebra z reflektorji in v mavrično areno priskakljajo „Return To Forever“. Občinstvo ne pobesni od navdušenja, zato stopi slavni Chick Corea pred mikrofoni in bedno zazveni:

„Halo!“

Ljudje v dvorani le spoznajo (delno se spomnijo reklame, delno naredi nanje vtis ozvočenje in osvetlitev), kako velikega glasbenika imajo pred sabo. Enoglasno zatulijo. Skupina „Return To Forever“ takoj začne prvo skladbo večera. Nato stopi pred skupino sam Stanley Clarke in pove, da se da to skladbo nabaviti v trajnejše poslušanje s tem, da kupiš njihovo zadnjo ploščo – pa še, da je naslednjo skladbo napisal bobnar Lenny White ... (nič) ... Lenny White, laddies and gentlemen, Lenny White!!! Končno publika dojame, kako dober bobnar je pravzaprav Lenny White in – zatuli.

„Odšibajo“ že drugo mizerijo tega večera; pred mikrofoni stopi Lenny White in pove: to lahko kupite, kajti vse je posneto na Polydor plošče in trakove!!! Naslednja skladba ... in tako dalje, in tako dalje – to forever. Svetu vlada denar; toni letijo kakor denarji, denarji, denarji izpodrinejo glasbo in krojijo „navdih“. Parada marševskega nabiranja Lennya Whitea; razpetost kitarista Ala DiMeala med McLaughlina, Corriela in vrag ve koga še; fraziranja Stanleya Clarkea; in končno največja revščina vsega – poplava efektov in afektov najslabšega v skupini – famoznega „prvega glasbenika lestvic 1974“ Chick Coree.

Ljudje pa se najprej spogledujejo, obotavljivo iščejo vzroke za navdušenje („pa saj vse to stokrat pohvaljeno, saj to je Chick Corea“), si končno začnejo drug drugemu kimati – in že je tu zadovoljnost, da je vse v redu; ta zadovoljnost pa je osnova skupinskega navdušenja. Potegne za sabo skoraj vse; najbolj odprte glave se zatečejo pač k iskani humorja pri izvajanju skupine – in najdejo ga, saj dobri managerji

mislijo na vse. Stvar je izdelana, dodelana – SHOW učinkuje.

Naj povzamem po članku v reviji Stop: Chick Corea je govoril: „Ustanovili smo skupino „Return To Forever“ z namenom, da bi predstavili dobro glasbo. V procesu razvoja naše glasbe smo se spremenili od glasbenikov, ki živijo le za svojo glasbo, do glasbenikov, ki želijo komunicirati tudi s poslušalci. Prišlo je do korenitih sprememb, našli smo pravi stik s poslušalci. Morda je prav v tem pravi vzrok naše uspešnosti.“

In kaj vse to pomeni?

Da se zavedajo, kako dobro so včasih igrali in kako pošten odnos do glasbe so zapravili.

Da se zavedajo, da igrajo sedaj slabo glasbo in ne živijo več za glasbo.

Da igrajo le za denar, saj je jasno, da je komunikacija, ki jo ustvarja dobra glasba, neprimerno kvalitetnejša od sedanje (pravzaprav od managerjev postavljene) komunikacije. Jasno pa je tudi nam, da je vse skupaj le dobro preračunana komercialna fraza, ki ima namen reklamiranja in delno tudi opravičila tega padca.

Kljub vsemu pa se moramo vprašati, kako to, da včasih tako dobri pianist Chick Corea danes ne pokaže niti znanja, niti idej, niti naravnega pristopa k publiki? Propad smo sicer lahko spremljali od vrhunca (moramo priznati, da je ta trajal zelo dolgo), ko je igral z Miles Davisom, ali v triu z Davom Hollandom, pa kasneje, preko ustanovitve skupine „Return To Forever“ vse do današnje revščine enako imenovane skupine. Če sedaj pretehtamo vso to pot, nam razpade na tri glavna obdobja:

– prvo je obdobje, ko predstavlja Corea pravzaprav ozadje avantgardnega jazza ob Miles Davisu in se obenem dviguje izpod okrilja s samostojnimi skupinami, več ali manj izvedenkami iz Davisovih grup. Ustvarja močno, neke celo malo ekstremno svobodno glasbo, dokaj

vase delujočo (npr. Songs of Singing).

– drugo obdobje predstavlja vrhunec Coreinega delovanja (čeprav glasba tega obdobja, vsaj zame, ni boljša od prejšnje) – prihod in uveljavitev funky-jazza. To je prav gotovo zvrst, ki je temu odličnemu komponistu omogočila najpopolnejšo uveljavitev lastnega glasbenega izraza. Skoraj večina tej struji pripadajočih glasbenikov izvaja njegove skladbe. Poglavitni pomen skladbe, aranžmaja in virtuoznosti je dvignila Chick Corea na raven najbolj zaželenega pianista, saj igra skoraj z vsakim vrhunskim funky-jazz glasbenikom. Spomnimo se samo gracioznega sinkopiranja z Gary Burtonom na plošči „Crystal Silence“ (ECM – 1973), ali pa natančne lepote plošče „Return To Forever“ (tudi ECM) – prve plošče te skupine z Airtom in Farrelloom.

– tretje obdobje pa je skoroda logično nadaljevanje funky-jazza, saj lahko težnjo k taki glasbi, kot jo sedaj igra Corea, najdemo pri večini mojstrih te smeri (Airtu, Hancocku). Najlažje bi tako glasbo označili z „money-rock“ in nikakor z Jazz-rock, saj v tej glasbi prevladujejo zgolj oguljene rock fraze in posnemanje vseh mogočih jazz-rock in rock skupin. Iz vsega tega pa je nastal čuden konglomerat fraz in efektov, z močno poudarjenim ritmom (drugega pa skoroda ni). Tako lahko poslušalec sliši le tehnično zelo dober rock ki pa še kot rock nima vsebine – ima pa namen – DENAR. Najzanimivejša pa je ravno to, da v taki glasbi Corea nič ne pokaže, niti kot skladatelj, niti kot pianist, Postal je showman.

Zal pa lahko zasledimo to pot tudi pri basistu Stanley Clarkeu, ki je bil prav gotovo poleg Cecilia McBeea in Charlie Hadena eden vodilnih basistov. Zvok njegovega akustičnega basa je za ljubitelja vedno znova doživetje. Spomnimo se samo sola na prvi plošči „Return To Forever“, ali še boljše igranja z Cecil

McBeeom na Sandersovi „Black Unity“. In kaj je pokazal v Ljubljani? — nič, fraziranje in lakomnost.

Ob koncu pa pogledajmo še naš domač problem. Poslušalci na vseh koncertih kažejo že prav grozljivo nekritičnost. Ploskajo — na primer: najprej Manfredu Shoffu, v naslednjem trenutku pa prav tako vneto, katastrofalno slabi pevki Szuzsi Kossi; ekstazo pa doživijo, če nekaj ljudi skače sem ter tja po odru, veliko govori in slabo, ali pa dobro poje. Vse to smo doživeli na mednarodnih festivalih jazza. Vendar naj-

neumneje se je publika izkazala ravno sedaj pri Chick Corei, saj v veliki večini ni bila pripravljena niti najmanj slediti resničnemu dogajanju na odru, kaj šele kritično preценiti glasbo. Hvaležno je sprejela kost, ki so jo vrgli poslovneži mednje. Hvala za tako stanje pa pripada seveda celotni koncertni in glasbeno izobraževalni politiki.

Seveda, denar je sveta vladar. Denar je tisto večno, kar je zavohal tudi Chick Corea in se zato tudi „vrača k tej večnosti“.

JANEZ KRALL

»kako lepa je kuba...«

Kuba je bila naslednja postaja Beograjske filharmonije na njeni novembrski turneji. Predvidenih je bilo šest koncertov.

Havana, kjer smo pristali, še preden se je zdanilo, nas je sprejela s svojo tropsko vlažno vročino. Za bivališče so nam namenili velik hotel ob morju, ki je nekdanji s svojim razkošjem prav gotovo privabljal veliko gostov. Bazena in park zraven hotela sta nam bila na voljo v tem tednu nepredvidenih počitnic. Pravi „nepredvidenih“ zato, ker je v dveh manjših kubanskih letalih, ki sta nas prepeljali z Mehike, za instrumente zmanjkalo prostora. To je bil tudi vzrok, da so nam v prvem tednu odpadli kar trije koncerti.

Končno so se glasbila vendarle znašla v Cienfuegosu, 300 km oddaljenem od Havane. V zelo neudobnih avtobusih so prepeljali tudi nas tja in nazaj v Havano.

V Havani živi precej bolgarskih in čeških glasbenikov. Zaposleni so v treh orkestrih: opernem, radijskem in simfoničnem. Koncert havanske filharmonije nas je prijetno presenetil. H kakovostni izvedbi sta pripomogla: solist na kitaro — domačin, ki je zelo popularen, in odlična bolgarska flavtistka.

Glasbeniki so nam povedali, da je bil ta koncert — v primerjavi z drugimi — zelo dobro obiskan. Simfo-

nična glasba ima v Havani ponavadi bolj malo poslušalcev, saj je v tej deželi skorajda brez tradicije. Zato smo bili tem bolj presenečeni, da so bili naši trije koncerti tako zelo dobro obiskani in sprejeti.

Navdušeni smo bili tudi nad obiskom ene izmed vzornih šol, ki se imenuje po naši državi. „Jugoslavija“ je splošno izobraževalna šola internatskega tipa, v kateri se šolajo učenci iz vse Kube. Je zelo lepo opremljena, v njej ne manjka učil in učnih pripomočkov, učitelji pa so presenetljivo mladi. Kljub temu so otroci izredno disciplinirani. Na prostoru pred šolo, kjer smo jim priredili koncert, so nas pričakali v svojih lepih modrih uniformah, nato pa zbrano sledili našim izvajalcem. Posebej zanje so nastopili posamezni instrumentalisti iz orkestra: violinistki, harfistka, fagotist in pianist. Radmila Bakočević jim je predstavila arijo iz Tosce, Miroslav Čangalović pa je pel pesmi znanih jugoslovanskih skladateljev.

Sedaj, po končani turneji razmišljamo, zakaj mi je ostala Havana v tako prijetnem spominu. Morda zaradi ljudi, ki so prijazni in radoživi, ali zaradi toplih zimskih večerov, ki spominjajo na naše poletje.

„Kako lepa je Kuba“ in „Kaj vse se zgodi v življenju“... O tem in še o marsičem so nam vsak večer prepevali trije pevci, ki so hkrati odlični kitaristi (trio Voces de oro — Zlati glasovi). Eden od naših kolegov jih je zaprosil za note... Odgovorili so mu, da jih ne poznajo. Svoj spored igrajo na pamet, po posluhu, kljub temu pa so doma zelo cenjeni: nastopajo na televiziji, snemajo plošče in sodijo v I. A kategorijo tovrstnih glasbenikov. Tudi mi smo jim navdušeno zaploskali.

VOJKA CUNJA

študije o tem pomembnem skladatelju (K. Janeček A. Špelda, J. Šeda), prav tako ob jubileju Josefa Suka (E. Hlobil, M. Svoboda, J. Wenig), Oskarja Nedbala, Antonina Dvořaka in Martinuja. Poleg analiz novih del in prikazov glasbenega življenja, so pomembnejše še študije J. Bajerja „O vsebini opernega ustvarjanja“, J. Vysloužila „Ideja nacionalnosti, Schoenbergova šola in češka glasba“, A. N. Sochor piše o „Narodnem in mednarodnem v glasbi s stališča marksistično-leninistične estetike“. M. Juzl pa o „Dojemanju glasbe kot estetskega problema“. I. Mazel piše v 10. in 11. št. o „Muzikologiji in uspehih drugih znanosti“. Revija se je spomnila obletnice glasbenikov drugih narodnosti (Eisler, Dessau, Puccini, Ojstrah). Med pogovori s skladatelji o pomembnih ustvarjalnih pa tudi interpretativnih problemih zasledimo tudi pogovor z Milkom Kelemenom.

Letošnja prva dvojna številka OESTERREICHISCHE MUSIK-ZEITSCHRIFT je posvečena predvsem glasbeni vzgoji in 25-letnici avstrijske glasbene mladine. Poleg poročil o glasbenih prireditvah, ocenah knjig, plošč in koncertov naj opozorimo na članke K. Blaukopfa o „Mladini in glasbeni inovaciji“, H. Kronesa o „Glasbeni vzgoji danes in jutri“. Vrsta skladateljev govori o problematiki komponiranja za mladino: mnogo prispevkov pa je uglašeno na temo „izkušnje z improvizacijo“.

Od letos izhajata združeni dve znani nemški glasbeni reviji NEUE ZEITSCHRIFT FÜR MUSIK in MELOS pod obema naslovoma. Nova revija ne izhaja več mesečno, ampak je postala dvomesečnik. Prvo je pred 136. leti ustanovil Robert Schumann, drugo pred 42. leti Hermann Scherchen. Poleg obširnih in zanimivih pisanih poročil in ocen glasbenega življenja v Nemčiji in drugod ter številnega bogatega gradiva, naj opozorimo na prispevke V. Tonichega o C. G. G. delih. Tonichega analizira principe, na katerih skladatelj gradi filozofske domneve, na katere se opira. Romunski skladatelj Tiberiu Olah pod naslovom „Webernov predserijski tonski sistem“ interpretira strukturo višine tona v Webernovih Bagatelah op. 9 kot rezultat preprostih krožnih gibanj v strogo simetričnem večdimenzionalnem zvočnem prostoru. H. Danuser obravnava zgodnje Mahlerjeve simfonije, medtem ko sta dva prispevka (Tibor Kneif in Wolfgang Sandner) posvečena rock glasbi.

pridobitev na slovenskem

V Mekinhah pri Kamniku je bila pred kratkim otvoritev Mednarodne knjižnice za sodobno glasbo — pravzaprav je to center, ki posreduje informacije o sodobni glasbi od leta 1900 dalje. Knjižnica, katere vodja je slovenski skladatelj Božidar Kantušer, je bila ustanovljena leta 1968 v Parizu, ko pa se je skladatelj letos vrnil v domovino, je preselil tudi knjižnico, katere filiala je še vedno v Parizu.

Kakšna je ta knjižnica in kateri so njeni osnovni cilji? V bistvu je prostovoljno združenje skladateljev, izdajateljskih hiš, glasbenikov — posustvarjalcev, dirigentov. Skladatelji sami ali založbe knjižnici brezplačno pošiljajo partiture, če je mogoče, pa tudi plošče ali posnetke na magnetofonskih trakovih. Knjižnica želi od njih dobiti podatke o zasedbi instrumentov, o času trajanja skladbe, o letu nastanka, podatke o skladatelju, založbi, tako da je na njihovi osnovi narejena tudi klasifikacija. Knjižnica not ne izposoja, ven-

dar je mogoče v njej pregledovati partiture, jih tudi preigrati, člani pa so — če izrazijo željo — sproti obveščani o izidu novih del, ki jih prejme.

Do ustanovitve knjižnice je prišlo v želji, da bi bilo na enem mestu zbrano vse možno gradivo o skladateljih z različnih koncev sveta. Ti imajo v knjižnici svoje dosjeje, kamor sami pošiljajo informacije, kritike, mnenja. Ker so partiture katalogizirane tudi po narodnostih, lahko člani dobijo podatke na primer o vseh sodobnih ustvarjalcih določene zvrsti v neki deželi. Zdaj je v Mekinhah približno 3000 zvezkov številnih sodobnih skladateljev.

S takšnim organiziranjem posredovanja informacij knjižnica omogoča spoznavanje sodobne glasbe, njenim ustvarjalcem pa določeno afirmacijo. Sami skladatelji ali založbe ne bi mogli tako natančno informirati javnosti; zato je ta knjižnica — kot oddelek Narodne in univerzitetne knjižnice iz Ljubljane.

Če bodo za to možnosti, bi knjižnica želela razviti več oddelkov — filmoteko, ki bi zajemala filmske posnetke skladateljev, informatiko, ki bi jo sčasoma uredili na elektronskih računalnikih, sekretariat za bilten, iz katerega bi se morda lahko razvila mednarodna glasbena revija. Želela bi podpreti raziskovanja na področju sociologije glasbe, za katero pri nas vlada zanimanje. Gotovo bi bilo zanimivo, če bi knjižnica postala tudi izvajalsko središče, če bi razpisovala natečaje za sodobna dela in prirejala njihove prve izvedbe.

mz

nagradna križanka partizanska pesem

390 rešitev križanke iz III. številke Glasbene mladine je lepo število, le da je bilo pravih rešitev manj kot v prejšnji, II. številki, 153.

Izžrebali smo kot navadno, pet pravih reševalcev. Po pošti bodo ploščo prejeli:

Herman Marina, Frankolovska 23, 62000 MARIBOR

Forsthuber Vera, Kidričevo naselje 24, 66230 POSTOJNA

Hren Vojko, Loško 17, 61380 CERKNICA

Vavpotič Drago, Črešnovci 8, 69232 ČREŠNOVCI

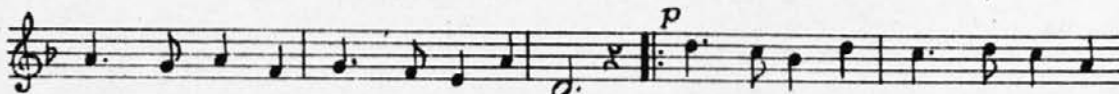
Pograjc Marjanca, Kisovec 27, 61410 ZAGORJE OB SAVI

Rešitve tokratne križanke, ki se nanaša na znano partizansko skladbo, pošljite do 20. aprila.

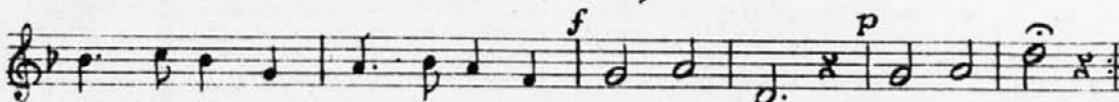
Zmerno, otožno

1. Sre - di pušk in ba - jo - ne - tov, sre - di mr. kih straž, se po - mu - ka
2. Da - leč zdaj si do - mo - vi - na, nas iz - gnali so, kot da kri - vi
3. Vze - li ma - te - ri so si - na, že - ni so mo - ža, la - čna je do
4. že v Si - bi - ri - jo go - ri - li bra - te so nek -daj - na - je prišel
5. Ko brez pušk in ba - jo - ne - tov pro - sta nam bo pót, sto - pa - la bo

1. na - ša če - ta v her - ce - gov - ski kras.
 2. smo zlo - či - na, ker te lju - bi - mo.
 3. ma dru - ži - na, do - sti je gor - ja.
 4. ko - nec si - li, kje ti - ran si zdaj?
 5. na - ša če - ta svo - bo - di nasprot!
- Ču - je se od - mev ko - ra - kov

po ka - me - nju her - ce - gov - skem. He - ja - ho! He - ja - ho!

SESTAVIL IGOR LONGYKA	FORABNIK	SODNI PROCES	LESKETA - JOČA TKANINA	SKLEPA V ZGORNJEM DELU TRUPA	LATINSKI VEZNIK (IN)			PRIPRAVA ZA PRITRJE - VANJE	PREGOVOR	IVAN CANKAR		ŽLEBICI V DOGAH PRI SODU	OKUSNA POTOČNA ALI MORSKA ŽIVAL S KLEŠČAMI	PESNIŠKI IZRAZ ZA TELO	ULIČNI PRODAJALEC ČASOPISOV	PLOSKOVNE MERE (100 LKV. M)
OBRED OB POKOPU UMRLEGA								DEZELA OB MORJU								
MOČNATA JED								DEKLA - MATOR STARO - ŽIDOVSKI KRALJ								
OBTESAN HLOD					NESTRO - KOVNIJAK, AMATER					TRGOVSKI PROSTORI USTVARJAL - UMETNIS - KEGA DELA						
PRASKE					ESTONEC			OREL V GERMANSKI MITOLOGIJ ENAKA SAMOGLAS					SLAVKO PREGL TAKSA ZA PROŠNJE IN VLOGE			NOVO - ZELANDSKI DOMACINI
SAMEC DOMAČE ŽIVALI					ČARODEJ RADIJ										ZNAMKA IT. TOVORNIJAK RIM, DRŽAV. NASPROTNIK KARTAGINE	
20. IN 15. ČRKA ABECEDNE			PREDUJEM STOLETJE					PREMOŽENJE, KI GA ŽENA PRINESE V ZAKON DARILO					RUMENA DO RDEČA MINERALNA ZMES ZA BARVO			
DUŠA UMRLEGA PO VERI STARIH SLOVANOV				JUŽNO - AMERIŠKO GORSTVO RIJEKA					OTO PESTNER OSEBNI ZAJEMK				NAJBOLJŠI POLJSKI NOGOMETAS MILANO			
TRSKA					PRIPRAVA ZA MERJENJE KALORIC - NOSTI											
ZLATO JABOLKO					ZIDOVSKO MOŠKO IME					ZILAV LES ZA SMUCI IN TELOV. OKRODJE						

dijaški parter faust v ljubljanski operi

Dolgo je že, odkar smo gledali v ljubljanski Operi Fausta, toda vtisi še niso zbledeli. Mogoče bom o tej operi pisala preveč osebno, ampak mislim, da je tista glasba v nas vseh zapustila ogromno. Če bi hoteli spregovoriti o pevcih, bi lahko rekli samo – odlična izvedba. Od arije do arije so plavali po dvorani polni zvoki in občutena igra. Enako velja tudi za orkester. Na vsak način je balet dal operi še svoj pečat. Ljubljanski baletniki so dokazali, da je izraznost v plesu enakovredna izraznosti v petju in igranju. Skoraj do popolnosti izpeljan vsak gib je prispeval k podobi celote. Ob sceni smo lahko samo strmeli. Mene je najbolj prevzel prizor v cerkvi. Ob modri, temačni svetlobi in zveličavni muziki orgel je dvorana res živela z dogajanjem na odru. Majhne lučke menihov so vse napravile le še bolj sveto in mirno. Zraven vsega pa je glasba prevevala vsako vlakno vsakega gledalca. Mogoče je največji vtis name naredil Mefisto – arija o zlatem teletu in nasploh vsa njegova pojava. Bleda voščena maska in črno ogrinjalo – res pravi vrag. Prav tako ne gre zapostavljati zbora. Zame je bila to prva umetnina glasbe, ki je res pretresla.

Ves potek smo spremljali lahko brez „programov z vsebino“, saj nam je oder res povedal vse. Tu naj nazadnje napišem samo še to, da vsi želimo še mnogo mnogo takšnih doživetij.

MAJA PRAŠNIKAR,
učenka 8a razreda
osnovne šole n. h. M. Pečarja
Črnuče

plašč in gianni schichi

Polni pričakovanja smo šli v opero. Pričakovali smo „Cortesovo vrnitev“ slovenskega skladatelja Pavla Sivica, pričakali smo Puccinijeve opere Plašč in Gianni Schichi. Vsi pod vplivom prejšnje sijajne opere Faust, smo pričakovali preveč. Tragična opera Plašč in komična Gianni Schichi nam nista bili preveč všeč.

Tragedija Plašč pripoveduje o ženski, ki je žena kapitana neke ladje. Pred kratkim ji je umrl otrok. Žena pri možu ne najde prave ljubezni, zato si poišče ljubimca. Njen mož to sluti, a ne ve, kdo je to. Končno izve in ubije ženinega ljubimca. Z groznim krikom nesrečne ženske, ko zagleda svojega mrtvega ljubimca, se tragična opera konča.

Opera se lahko postavi z izvrstno zasedbo glavnih vlog. Petje Zlate Ognjanovič, Božene Glavak, Simeona Gugulovskega, Dragiše Ognjanoviča je res vse pohvale vredno. Znali so s svojim glasom v poslušalcu vzbuditi občutek tragičnosti. To jim je uspelo.

Pravo nasprotje Plašča je bila komedija Gianni Schichi. Tudi tu moramo pohvaliti glavne pevce. Predvsem petje Marcela Ostaševskega v vlogi Giannija Schichija, ki je odlično spreminjal glas in dajal operi s svojo pojavo komičen čar. Tu pa je še petje mlade zaljubljenke, ki je doživela aplavz na odprtem odru. Vsebinsko govori o sorodnikih nekega bogataša, ki je umrl, in si žele do njegove dediščine. Ko pridejo do njegove oporoke, vidijo, da je vse premoženje zapustil samostanu. Zato pokličejo Giannija Schichija in ga oblečejo v pokojnikova oblačila, pokličejo še notarja in Gianni Schichi jim narekuje oporoko in napravi tako, da vse njegovo premoženje zapusti sebi.

JANJA ERJAVEC
učenka 8.c razreda
osnovna šola nar. her.
Maksa Pečarja Črnuče

obisk ladka korošca

Končno je le pozvonilo. Zdravimo v garderobo in že hitimo proti domu kulture, kjer bo za nas nastopil Ladko Korošec.

Pevček pride na oder nasmejan, potem nadvse resno zapoje Prešernovega Mornarja. Zapoje naslednjo arijo, navdušeno zaploskamo, tej sledi še ena pa še ena.

Po pevskih točkah je Ladko Korošec pokazal svoja filma in pokazalo se je, da ni le izvrsten pevec, ampak tudi izvrsten snemalec – kinoamater. Filmi so prikazovali dežele, kjer je nastopal na različnih turnejah. Ob koncertu pa nam je Ladko Korošec svetoval tudi tole: Pojte narodne pesmi, ki so lepe!

IZTOK GRADECKI
Gimnazija, Novo mesto

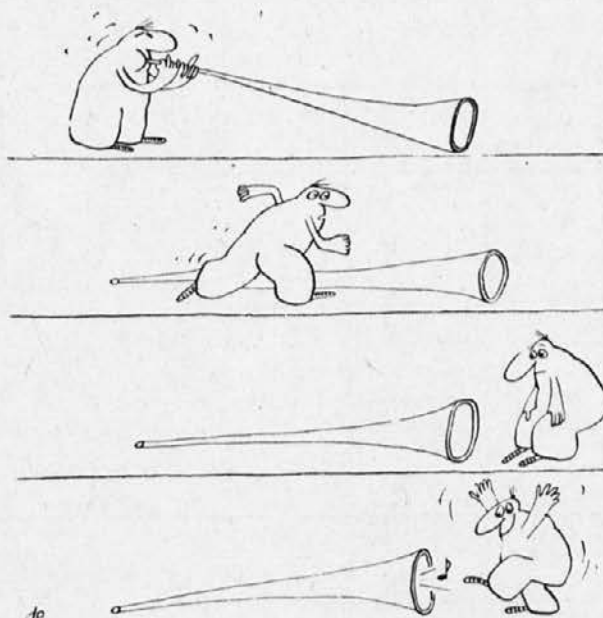

beethoven

v ž-duru

chopin

brez besed

»kresniček« na vaši matineji

Nedelja, 9. februarja. Mestno gledališče je bilo polno otrok. Vrvež, pritaženo hihitanje — kakor vedno, ko se zbere mnogo otrok. Na odru pa prav tako otroci — učenci Osnovne šole dr. Jožeta Potrča iz Ljubljane, ki so pod vodstvom mentorice Silve Modic, njihove učiteljice glasbenega pouka, pripravili igrice s petjem in plesom Kresniček. Pri baletnih korakih mladih nastopajočih je pomagal koreograf Jaka Hafner.

Vsebina zgodbe o Kresničku je tako za mlade poslušalce kot za izvajalce pri-

kupna in privlačna. Zgodba pripoveduje o kresničku, ki je izgubil svojo lučko, svoje največje bogastvo. Gozdne živali, Luna, Zvezda, rastline so mu jo na njegove prošnje pomagali iskati. Ker pa je niso našli, mu je Sonce napravilo novo. Po zgodbi Marije Jezernikove je skladatelj Radovan Gobeč napisal libreto v verzih in ga sam tudi uglasbil.

Sam skladatelj se je predstavil občinstvu pred začetkom predstave in mlademu občinstvu pojasnil, kako je Kresniček nastal. Zgodba ga je pritegnila, ker mu je lik Kresnička pomenil simbol

človeka, ki je izgubil svoj cilj in smisel življenja. Kakšni občutki pa ga spremljajo ob uprizoritvah Kresnička? „Prijetno mi je, ko vidim, da sem napisal delo, ki ugaja.“

Mentorica Silvo Modic je pri oblikovanju predstave vodila želja, da bi otrokom — izvajalcem kakor tudi gledalcem — omogočila, da z vso svojo domišljijo podoživijo like iz zgodbe. Mladi izvajalci pa so se z veliko zagnanostjo in veseljem preizkusili v petju, plesu in igri.

Osnovna šola dr. Jožeta Potrča gotovo ni edina, ki bi želela pripraviti takšne in podobne predstave. Vendar

na žalost pri nas takšne literature skoraj ni. Kresniček bi lahko vzbudil naše skladatelje, da bi se lotili tudi te zvrsti.

Predstava je odprla še drugo možnost, ki bi jo lahko izkoristili v Glasbeni mladini. V kolonijah, počitniških domovih ali v mladinskih okrevališčih, kjer se pogosto postavlja vprašanje koristne in zanimive izrabe prostega časa, bi lahko pripravili podobne predstave. Naslonili bi se na improvizacijo in razvijali kreativnost otrok.

BRINA JEŽ

Foto: FRANCE MODIC

